

Villkor

Flytande försäkring för bilhandel och bilverkstad

Gäller från 2020-05-01

Villkor

Flytande försäkring för bilhandel och bilverkstad

Detta försäkringsvillkor utgör en del av försäkringsavtalet mellan *försäkringstagaren* och Moderna Försäkringar, i fortsättningen kallat Moderna.

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsavtalet som består av:

- *försäkringsbrev* med specifikationer och särskilda villkor
- detta villkor samt Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner – Förklaringar AB-DF
- Försäkringsavtalslagen
- övrig svensk rätt.

Försäkringsbrevet med specifikationer och åsatta försäkringsvillkor gäller före dispositiva lagregler. Innehåller de olika delarna av försäkringsavtalet motstridiga bestämmelser gäller tolkningsföreträde i den ordning som anges ovan, dock alltid så att särskilda regler har företräde framför generella.

Kursiv stil anger när ord, uttryck eller begrepp finns förklarade i kapitlet Definitioner – Förklaringar i Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner–Förklaringar AB-DF.

A.1 Allmänna försäkringsvillkor fordonsklass 24 – Flytande försäkring för bilhandel	3
A.2 Trafikförsäkring.....	5
A.3 Kaskoförsäkring.....	7
A.4 Brandförsäkring.....	9
A.6 Stöld.....	10
A.7 Skadegörelse.....	12
A.8 Restskuldförsäkring.....	12
A.9 Bärgningsförsäkring.....	13
A.10 Bedrägeriförsäkring vid provkörning.....	13
A.11 Rättsskyddsförsäkring för fordonet.....	14
A.14 Vagnskadeförsäkring.....	16
T.4 Tilläggsförsäkringar.....	18
B.1. Allmänna försäkringsvillkor fordonsklass 25 - Flytande försäkring för bilverkstad	25
B.2 Trafikansvarförsäkring.....	26
B.3 Kaskoförsäkring.....	26
B.4 Brandförsäkring.....	27
B.6 Stöld.....	28
B.7 Skadegörelse.....	34
B.9 Försäkring vid reparation.....	34
B.11 Rättsskyddsförsäkring för fordonet.....	35
B.14 Vagnskadeförsäkring.....	37
C.1 Ersättnings- och värderingsregler.....	38
Definitioner – Förklaringar.....	40
Kontakt och omprövning.....	41

A.1 Allmänna försäkringsvillkor fordonsklass 24 – Flytande försäkring för bilhandel

A.1.1 Vilka fordon försäkringen gäller för

Fordonsklass 24 Bilhandel – *försäkringstagarens* fordon och fordon mottagna i *kommission*.

A.1.2 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden och vid transport inom Norden.
För fordonslager gäller försäkringen enbart inom Sverige.

A.1.3 Försäkringsformer

Av *försäkringsbrevet* framgår vilka av nedan angivna försäkringsformer som ingår i avtalet.

Fordon i trafik

Trafikförsäkring Kaskoförsäkring <ul style="list-style-type: none"> ● Brandförsäkring ● Stöldförsäkring ● Skadegörelse ● Bärgningsförsäkring* ● Bedrägeriförsäkring** ● Rättsskyddsförsäkring för fordonet Vagnskadeförsäkring
--

*) ingår endast för registrerad och ej avställd personbil, lätt lastbil, motorcykel, husbil samt till dessa tillkopplad släpvagn.

**) ingår endast för personbil och lätt lastbil.

Tilläggsförsäkringar

Fordonslager Kaskoförsäkring <ul style="list-style-type: none"> ● Brandförsäkring ● Stöldförsäkring ● Skadegörelse Vagnskadeförsäkring
---

Hyrbilsförsäkring Trafikförsäkring Kaskoförsäkring <ul style="list-style-type: none"> ● Brandförsäkring ● Stöldförsäkring ● Skadegörelse ● Glasrutförsäkring ● Bärgningsförsäkring ● Rättsskyddsförsäkring för fordonet ● Maskinskadeförsäkring Vagnskadeförsäkring
---

A.1.4 Bestämmelser om premieberäkning

Uppgifter till grund för premieberäkning.

A.1.4.1 Premieberäkning

Premien är beräknad bland annat efter de uppgifter som framgår av *försäkringsbrevet*. Om *försäkringstagaren* lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter när försäkringen tecknas gäller vad som sägs i Allmänna avtalsbestämmelser, AB-DF 35 Upplysningsplikt.

A.1.4.2 Premiepåverkan vid skada

Moderna äger rätt att justera premien och/ eller självrisk vid skadeutbetalning. Detta sker i samband med kommande årsförfallodag.

A.1.5 Självrisker

Om *försäkringstagaren* drabbas av flera skador vid samma tillfälle gäller försäkringen med en självrisk, den högsta, enligt följande:

- Då ersättning ska lämnas från flera försäkringsformer i fordonsförsäkringen
- Då ersättning ska lämnas från både fordons- och företagsförsäkring i Moderna.

Denna bestämmelse gäller inte för självrisk avseende trafik-, trafikansvars- och rättsskyddsförsäkring som alltid ska betalas utöver annan självrisk.

Utöver självriskerna enligt ovan kan det tillkomma extrasjälvrisker vid vissa skadehändelser,

Försäkringen gäller med högst två självrisker om *försäkringstagaren* har flera fordon försäkrade i Moderna och dessa skadas vid samma tillfälle genom brand-, stöld- eller glasruteskada eller genom skadegörelse orsakad av tredje person, eller annan yttre olyckshändelse.

A.1.6. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller enligt nedan för de fordonsslag som anges i *försäkringsbrevet*.

Fordon i trafik

Egna fordon

- Fordon som är registrerade i Sverige, som inte är avställda och som *försäkringstagaren* äger eller leasar, oavsett om de brukas eller inte.
- Fordon som är avställda, förregistrerade eller oregistrerade och som *försäkringstagaren* äger när de brukas med saluvagnsskylt, se Lag om vägtrafikregister.

Kommission

Fordon som är avställda, förregistrerade eller oregistrerade och som *försäkringstagaren* har till försäljning enligt skriftligt kommissionsavtal med importör, tillverkare, generalagent eller återförsäljare (dock inte privatimport) när de brukas enligt gällande rätt till exempel med saluvagnsskylt, se Lag om vägtrafikregister.

Fordonslager

Fordonslager ingår i försäkringen endast om tilläggsförsäkring tecknats och det är angivet i *försäkringsbrevet*.

Egna fordon

- Registreringspliktiga fordon som är avställda, förregistrerade eller oregistrerade och som *försäkringstagaren* äger, när de inte brukas.
- Icke registreringspliktiga fordon som *försäkringstagaren* äger. Dock gäller försäkringen inte när fordonen brukas.

Kommission

Fordon som är avställda eller oregistrerade och *försäkringstagaren* har till försäljning enligt skriftligt kommissionsavtal med importör, tillverkare, generalagent eller återförsäljare, dock inte privatimport, när de inte brukas.

A.1.7 Vad försäkringen inte gäller för

- Fordon som *försäkringstagaren* sålt på avbetalningskontrakt (se Restskuldsförsäkring)
- Fordon som används för uthyrning. Trafikförsäkringen gäller dock men med förhöjd självrisk (se A.2.3.1 självrisk på trafikförsäkringen). Finns tilläggsförsäkring för hyrbil gäller försäkringen enligt punkten T 4.2 Hyrbilsförsäkring.
- Registreringspliktigt fordon för vilket *försäkringstagaren* underlåtit att göra förskriven äganderättsanmälan, se förordning om vägtrafikregister.
- Fordon som *försäkringstagaren* har lämnat till annan för försäljning eller i *kommission*.
- Fordon som används för annan yrkes- eller förvärvsverksamhet (till exempel åkerirörelse) än sådan som har samband med *försäkringstagarens* fordonsförsäljnings och/ eller reparationsrörelse.
- Bärgningsbil och biltransport för mer än 4 fordon som används i rörelsen.
- Fordon som lånats ut längre tid än 7 dagar till person som inte har sin huvudsakliga anställning i *försäkringstagarens* fordonsförsäljnings- och/eller reparationsrörelse. För fordon som lånats ut för att ersätta fordon som lämnats in till *försäkringstagaren* för reparation eller lånats ut i samband med leverans av nytt fordon gäller försäkringen under den erforderliga tiden.
- Fordon som används i strid med gällande rätt i fråga om brukande av avställt eller oregistrerat fordon.
- Kaskoförsäkring för registreringspliktigt fordon som inte är registrerat i Sverige till exempel importerat) förrän fordonet är godkänt vid registreringsbesiktning hos svensk rikspolisstyrelse eller blivit typgodkänt i ett EU-land. Det innebär att fordonet har ett CoC (Certificate of Conformity). Det gäller personbilar, lastbilar, husbilar, bussar, motorcyklar, EU-mopeder, mopeder, släpfordon, traktorer, truckar, mobilkran, terrängmotorfordon och motorredskap.

Allmänt

Indelning i fordonsgrupper sker enligt nedan:

Fordonsklass 24 Bilhandel – egna fordon

- Fordonsgrupp 1: Personbil, Lastbil, Husbil, Buss, Motorcykel, EU-moped, Släpfordon, Traktor, Truck, Terrängmotorfordon och Motorredskap.
- Fordonsgrupp 2: Motorcykel, EU-moped, Släpfordon och Terrängmotorfordon.
- Fordonsgrupp 3: Moped, Släpfordon och Terrängmotorfordon.
- Fordonsgrupp 4: Moped, Släpfordon, Traktor, Truck, Terrängmotorfordon och Motorredskap.
- Fordonsgrupp 5: Enbart släpfordon.

Fordonsklass 25 Bilverkstad – kunders egendom

- Fordonsgrupp 1: Husbil, Personbil, Lastbil, Buss, Motorcykel, EU-moped, Släpfordon, Traktor, Truck, Terrängmotorfordon och Motorredskap.
- Fordonsgrupp 2: Motorcykel, EU-moped, Terrängskoter och Lätta släpfordon.

A.2 Trafikförsäkring

A.2.1 Trafikskadelagen, TSL

Trafikförsäkringen gäller enligt reglerna i trafikskadelagen för person- och sakskada som är en följd av trafik med det försäkrade fordonet. För trafikförsäkringspliktiga fordon är trafikförsäkringen obligatorisk. Ägaren av fordonet måste ha Trafikförsäkring enligt lag, såvida inte fordonet är avställt eller på annat sätt inte omfattas av trafikskadelagen.

Har till motordrivet fordon som omfattas av lagen kopplats fordon av annat slag, tillämpas lagens bestämmelser om skada i följd av trafik med motordrivet fordon på fordonskombinationen i dess helhet.

Om ägaren av fordonet inte tecknar trafikförsäkring eller betalar premien kommer ägaren bli krävd av Trafikförsäkringsföreningen på en avgift som är betydligt högre än premien.

Trafikförsäkring gäller inte för skador på fordonet och inte för egendom som transporteras med fordonet.

Högsta ersättning är 300 miljoner SEK.

A.2.1.1 När gäller inte trafikförsäkringen

Trafikförsäkringen gäller enligt reglerna i Trafikskadelagen. Lagen tillämpas inte på

- motordrivet fordon som är avsett att föras av gående
- motordrivet fordon när det används för tävling, träning, övningskörning, uppvisning eller liknande ändamål inom inhägnat tävlingsområde
- motorredskap med en tjänstevikt av högst 2 000 kg som är inrättat huvudsakligen som arbetsredskap och som varken är eller bör vara registrerat i Vägtrafikregistret.

A.2.1.2 Ersättning utöver bestämmelserna i trafikskadelagen

Följande ersätts utöver bestämmelserna i Trafikskadelagen.

A.2.1.2.1

Skadade kläder och andra tillhörigheter som skadad förare, passagerare eller annan person bär vid skadetillfället. Ersättning lämnas inte för skador på eller förlust av värdeföremål som till exempel kameror, ringar och smycken och inte heller pengar eller värdehandlingar.

Högsta ersättning är 25 % av *prisbasbeloppet* per person.

A.2.1.2.2

Vid skada på egendom kan ersättning minskas (jämkas) om den som drabbats av skadan varit medvällande, det vill säga själv haft skuld i att skadan inträffat. Oavsett detta lämnar försäkringen full ersättning upp till 25 % av *prisbasbeloppet*. För den del av skadan som överstiger 25 % av *prisbasbeloppet* minskas ersättningen enligt reglerna i Trafikskadelagen.

Denna utvidgade rätt till ersättning gäller inte vid skada på:

- motordrivet fordon
- fordon som är kopplat till motordrivet fordon
- spårbundet fordon

- egendom som transporteras med fordon som nämns ovan
- egendom som tillhör *försäkringstagaren* eller det försäkrade fordonets brukare eller förare om egendomens ägare varit grovt vårdslös eller orsakat skadan med uppsåt.

A.2.1.3 Modernas åtagande

Framställs krav mot *den försäkrade* på skadestånd som kan omfattas av försäkringen ska *den försäkrade* omedelbart underrätta Moderna. Därvid åtar sig Moderna gentemot *den försäkrade* att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- betala den trafikskadeersättning som *den försäkrade* är skyldig utge.

Om kravet leder till rättegång och försäkringen gäller för skadan betalar Moderna också *den försäkrades* rättegångskostnader i den utsträckning de är skäliga och överensstämmer med Modernas intresse i rättegången.

Det är inte bindande för Moderna om *den försäkrade* utan bolagets tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningsanspråk eller betalar ersättning. Moderna är inte heller bunden av domstols dom, om *den försäkrade* inte fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt ovan.

A.2.1.4 Allmänt om personskador

Om *den försäkrade* drabbas av ersättningsbar personskada och Moderna i samråd med *den försäkrade* bedömer det nödvändigt med juridiskt ombud betalar Moderna ombudskostnader för juridiskt arbete.

Juridiskt arbete innebär bedömning av ersättningsfrågor i skaderegleringen av *den försäkrades* ärende.

A.2.1.4.1 Hur Moderna ersätter kostnader för juridiskt biträde vid personskadereglering

Moderna kan betala skäliga och nödvändiga ombudskostnader för juridiskt arbete i den utomrättsliga skaderegleringen. Moderna ersätter kostnader för ombudets arbete med belopp som motsvarar den timkostnadsnorm som regeringen fastställer i vissa mål.

- *Den försäkrade* väljer själv ombud men Moderna betalar endast ombudskostnad för ombud som är advokat eller jurist anställd hos advokat.
- *Den försäkrade* kan även anlita annat lämpligt ombud. Moderna svarar för ombudskostnader efter lämplighetsprövning som kan göras av Svensk Försäkrings prövningsförfarande för prövning av ombuds lämplighet.

Moderna inhämtar den medicinska utredningen och svarar för eventuella kostnader. Kostnader för läkarintyg/specialistutlåtande ersätts bara om Moderna beställt eller begärt dem eller om Moderna godkänt att intyget/utlåtandet ska tillföras ärendet.

Moderna betalar inte kostnader för arbete som *den försäkrades* ombud utför för att tillvarata *den försäkrades* rätt till ersättning från annat håll, till exempel andra försäkringsbolag, Försäkringskassan eller förvaltningsdomstolar. I vissa fall kan kostnaden betalas efter särskild överenskommelse.

Moderna ersätter inte utan särskilt godkännande merkostnader som uppkommer genom att *den försäkrade* byter ombud. Sådant godkännande lämnas endast om *den försäkrade* kan visa att särskilda skäl föreligger för byte av ombud, till exempel om *den försäkrade* flyttar till annan bostadsort.

Skulle ombudets arbete sträcka sig över en längre tid än ett år betalar Moderna förskott på ersättningen högst två gånger årligen. Förskottet som lämnas kommer sedan att avräknas från den slutliga ersättningen. Ombudets faktura ska utställas på *den försäkrade*. Av ombudets arbetsredogörelse ska framgå vilka åtgärder som utförts vid angivna tider och tidsåtgången för varje åtgärd.

Vid oenighet om arvode och kostnader för advokat och jurist anställd hos advokat kan prövning göras hos Ombudskostnadsnämnden hos Svensk Försäkring. Vid oenighet om arvode och kostnader för övriga ombud kan prövning göras hos Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor.

A.2.1.4 Mervärdesskatt

Försäkringstagaren ska på begäran utnyttja sin avlyftningsrätt för att återbetala mervärdesskatt som utbetalats till skadelidande.

A.2.2 Självrisiker

Trafikförsäkringen gäller med självrisk om det framgår av *försäkringsbrevet* eller försäkringsvillkoren. Om mer än en självrisk gäller vid samma skada sammanläggs självrisikbeloppen.

A.2.3 Särskilda självrisker

A.2.3.1

Vid skador i samband med att trafikförsäkringen på grund av bestämmelser i trafikskadelagen tas i anspråk för fordon som anges i stycke A.1.7 gäller trafikförsäkringen med en extra självrisk på 30% av *prisbasbeloppet* utöver gällande självrisk.

A.2.3.2

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk på 10 % av *prisbasbeloppet*

- om föraren kört fordonet utan giltigt körkort
- om läraren/eleven vid övningskörning inte uppfyllt de regler som gäller för övningskörning
- om föraren enligt strafföreläggande eller dom som vunnit laga kraft gjort sig skyldig till rattfylleri eller grovt rattfylleri
- om föraren enligt strafföreläggande eller dom som vunnit laga kraft orsakat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet.

Dessutom har Moderna rätt att av skadevällaren återkräva belopp enligt bestämmelserna i trafikskadelagen (TSL). Se Allmänna avtalsbestämmelser punkt 46 Återkrav.

A.2.3.3 Självrisk vid kollision med luftfarkost

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk på 20 *prisbasbelopp* om skada hänt då fordonet kolliderat med luftfarkost eller delar till sådan eller ledningar/järnvägsmateriel.

A.2.3.4 Särskild självrisk vid kollision med tåg

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk på 5 *prisbasbelopp*

om skada hänt då fordonet kolliderat inom det av Trafikverket bestämda spårområdet, med järnvägsfordon/tåg eller delar till sådant.

A.2.3.5 Ungdomssjälvrisk

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk på fem % av *prisbasbeloppet* om föraren var under 24 år då skadan inträffade.

A.2.3.6 Särskild självrisk vid höjledsskada

En extra självrisk på 50 % av *prisbasbeloppet* tillkommer vid trafikskada som uppstått genom att fordon eller tillkopplat släpfordon varit för högt med hänsyn till förhållandena där det framfördes eller drogs (till exempel på grund av bro, hängande anordningar och tak). Till fordonet räknas här även utrustning i eller på fordonet.

A.2.3.7 Ingen självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk

- vid utbetalning enbart för skadad ren eller hund
- om skadan hände medan bilen var stulen/tillgripen
- om skadan hände när polisman eller annan behörig person besiktigade bilen
- om det kan visas att annan person än *försäkringstagaren* själv eller föraren ensam vållat skadan.

A.2.3.8 Övrigt

Försäkringstagaren ska efter krav från Moderna betala den del av utbetalt skadebelopp som motsvarar självrisk. Moderna kan överlåta fordran på obetald självrisk till Trafikförsäkringsföreningen eller inkasso.

Moderna får dock av fysisk person för en och samma skada inte kräva mer än 10 % av *prisbasbeloppet*. Detta gäller även om summan av gällande självrisker enligt A.2.3.2 – A.2.3.6 är högre.

A.3 Kaskoförsäkring

A.3.1 Vad som ingår i kaskoförsäkringen

Av *försäkringsbrevet* framgår vilka av dessa försäkringsformer som ingår i försäkringen.

A.3.1.1 Försäkrad egendom

- a) fordonet

- b) utrustning i eller på fordonet som hör till fordonet och kan anses vara normalt för ett fordon av samma slag, fabrikat och användningssätt som det försäkrade, dock ej reservdelar.
- c) avmonterad fordonsdel eller utrustning enligt b (gäller dock inte för fordonslager). Om annan fordonsdel eller utrustning monterats i dess ställe gäller försäkringen endast för den fordonsdel eller utrustning som är monterad.
- d) en extra uppsättning hjul till försäkrat fordon, gäller enbart personbil och lätt lastbil (gäller dock inte för fordonslager).

Ljud och bildutrustning som inte ingår i fordonets standardutrustning, ingår endast om den är fast monterad och konstruerad enbart för att användas i fordonet.

Mobiltelefon ingår inte.

Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp är för fast monterad utrustning i eller på fordonet enligt b) sammanlagt högst tre *prisbasbelopp*.

Begränsning

Försäkringen gäller inte för utrustning som enligt lag är förbjuden att använda.

A.3.1.3 Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast *försäkringstagarens* eget ekonomiska intresse som ägare till det försäkrade objektet. Detta intresse ska vara lagligt. Dessutom avser försäkringen *försäkringstagarens* intresse i egenskap av leasingtagare och kommissionär. Försäkringen avser också *försäkringstagarens/leasingtagarens* intresse i utrustning enligt A 3.1.1. b försäkrad egendom som är lånad, hyrd eller ägd av fordonets brukare.

A.3.2 Säkerhetsföreskrifter

A.3.2.1 Generellt för kaskoförsäkringen gäller

- Fordonet får inte köras av förare som saknar giltigt och erforderligt körkort eller förarbevis.
- Fordonet får inte användas för övningskörning om läraren eller eleven inte uppfyller kraven för tillåten övningskörning.
- Fordonet får inte köras av förare som är straffbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.
- Fordonet får inte användas om det belagts med körförbud.
- Transportstyrelsens regler och Lag om vägtrafikregister för saluvagnsskyltens användning ska följas.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Om föreskrifterna inte följs kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser Definitioner – Förklaringar, AB-DF, punkt 38.20.4 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift. Istället för vad som anges där beträffande storleken på nedsättningen, minskas ersättningen i regel med 100 %.

A.3.1.4 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för skada

- om fordonet inte uppfyller de svenska myndighetskraven
- som skett när fordonet använts inom inhägnat tävlingsområde
- som skett under tävling med fordonet eller träning inför sådan tävling, uppvisning eller vid hastighetskörning under tävlingsliknande former
- som inträffar när fordonet körs på fruset vatten, om det inte körs på vinterväg som Trafikverket ansvarar för
- som består i slitage, förbrukning eller som orsakats av bristfälligt underhåll eller uppenbart felaktig reparationsåtgärd
- som fabrikant eller annan ansvarar för enligt lag eller som kan ersättas via garanti eller annat åtagande
- på registrerings- och /eller trafikförsäkringspliktiga fordon som inte är registrerade i Sverige, exempelvis direktimport, förrän fordonet är godkänt vid besiktning hos AB Svensk Bilprovning. För fordon som inte omfattas av europeiskt så kallat helbilstypgodkännande, CoC, omfattas dock fordonen om de uppfyller kravet för svensk registreringsbesiktning. Det är *försäkringstagaren* som ska visa att dessa krav är uppfyllda.

A.4 Brandförsäkring

A.4.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada

- genom brand, brand orsakad av tredje man*, åskslag eller explosion
- på elektriska kablar genom kortslutning samt direkta följdskador på elektriska komponenter.

*med tredje man menas annan än dig själv som handlat utan ditt samtycke.

A.4.2 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för skada

- på avgassystem, däck och slangar genom brand eller explosion i dessa
- på elektrisk motor, styrdon och strömförbrukare genom brand eller kortslutning i dessa
- på grund av köld, väta eller korrosion/oxidation
- på grund av vagnskada före eller efter och i omedelbar anslutning till brandskadan. Vagnskadan kan ersättas genom vagnskadeförsäkringen.
- i samband med stöld eller tillgrepp som inträffade före brandskadan. Skadan kan ersättas genom stöldförsäkringen.
- genom trafikolycka även om skadan uppkommit som en följd av brand, blixtnedslag, explosion eller kortslutning.

Anmärkning

Med brand avses eld som kommit lös.

Med kabel avses isolerad ledning mellan strömkälla och komponent/förbrukare.

Med kortslutning menas överledning mellan kabel och annan ledare som normalt inte är i kontakt med varandra.

A.4.3 Säkerhetsföreskrifter för fordon

- Anordning som används för att ge starthjälp till, värma eller torka fordonet eller del av fordonet ska vara godkänd för detta ändamål.
- Starkströmsanordning som används i fordonet ska vara provad och godkänd.
- Fabrikantens anvisningar ska följas.
- Föreskrifter ska iakttas som myndighet utfärdat för att förhindra eller begränsa skada och som gäller för fordonet eller den lokal där fordonet i regel förvaras.
- Elektriska kablar och komponenter ska vara fackmannamässigt monterade av behörig person.
- Svetsningsarbete i fordonet får endast ske om nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtagits, som friläggning och demontering av brännbart material. Brandsläckare ska finnas till hands.
- Fordon som är utrustade med huvudströmbrytare ska ha denna funktion avslagen efter *ordinarie arbetstid*.

Ytterligare säkerhetsföreskrifter för Lastbil

- Nyregistrerade fordon från och med 1 april 2017, som arbetar i brandfarlig miljö eller med brandfarligt material ska vara utrustad med fast monterad släckanläggning (sprinkler) enligt brandsäkerhetsbestämmelserna SBF 127.
- Fordon med påmonterad flihgugg/flistugg som arbetar i brandfarlig miljö eller med brandfarligt material ska vara utrustad med fast monterad släckanläggning (sprinkler) enligt brandsäkerhetsbestämmelserna SBF 127. Sprinklerkravet gäller båda lastbilen (framdrivningsmotorn, dvs motor som driver drivaxeln) och flisaggregatet.
- Fordon med fast monterad släckanläggning (sprinkler) ska årligen genomgå funktionskontroll av släckanläggning (sprinkler) enligt tillverkarens eller kravställarens anvisningar, varvid protokoll utfärdas.

Ytterligare säkerhetsföreskrifter för maskiner och motorredskap

- Batterikablar ska vara förlagda i skyddshölje som motverkar mekanisk påverkan.
- Batteriet ska vara försett med polskydd och/eller skyddsmatta.
- Gällande brandskyddsregler för fordonet enligt Brandskyddsforeningens regelverk, SBF 127 senaste version ska följas.
- Avstängnings- och stoppanordning ska vara lätt åtkomlig utifrån och medge omedelbar avstängning av framdrivningsmotor och i förekommande fall bearbetningsmotor, elsystem och bränslesystem. Om automatisk släckanläggning finns monterad ska maskinens avstängnings- och stoppanordningar automatiskt träda i funktion vid brand.
- Fordon ska vara utrustat med handbrandsläckare av klass 27A 183BC minimum fyra kg
- Vid stationär drift ska motorvakt användas.
- Fordonet ska hållas tillfredsställande rengjort för att förhindra uppkomst av brand.
- Svetsningsarbete får endast ske om nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtas såsom friläggning och demontering av brännbart material.
- Om fordonet lämnas utan tillsyn, repareras eller rengörs ska huvudströmmen alltid brytas.
- Fordonet ska årligen genomgå brandskyddskontroll av auktoriserad besiktningsman varvid besiktningsprotokoll ska upprättas. Vid brandskada ska ett protokoll som inte är äldre än 14 månader kunna visas upp. Undantag från årlig brandskyddskontroll:

- traktor i lantbruk, nylevererad eller registrerad efter den 1 april 2017 som inte är brandskyddsintypad ska brandskyddskontrolleras innan leverans. Därefter ska brandskyddskontroll utföras minst vart femte år av behörig personal
- lantbrukstraktor levererad före 1 april 2017
- mobilkranar
- eltruckar med lastkapacitet understigande 1500 kg
- minimaskiner med tjänstevikt understigande 600 kg och/eller värde understigande två *prisbasbelopp*.
- Fordon som arbetar i brandfarlig miljö eller med brandfarligt material, ska vara utrustat med fast monterad släckanläggning (sprinkler) enligt brandsäkerhetsreglerna SBF 127 och FTR 127.
- Fordon med fast monterad släckanläggning (sprinkler) ska årligen genomgå funktionskontroll av släckanläggning (sprinkler) enligt tillverkarens eller kravställarens anvisningar, varvid protokoll utfärdas. Kontrollen ska göras av certifierad utbildad personal alternativt auktoriserad servicelämnare. Protokollet ska kunna uppvisas på begäran av aktuell kravställare enligt bestämmelserna i SBF 127.
- Föraren ska vara utbildad på släckanläggningen och väl förtrogen med dess handhavande. Föraren ska agera och följa de föreskrifter, regler, handböcker, allmänna anvisningar med mera som meddelats av tillverkare, utbildare, leverantör, besiktningsman, Moderna eller annan i syfte att förhindra eller begränsa skada.

A.4.3 Säkerhetsföreskrifter för lokaler

- Av myndighet utfärdad föreskrift som meddelas i lag eller förordning som avser:
  - brandfarliga varor
  - explosiva varor
  - elektriska starkströmsanläggningar jämte tillämpningsföreskrifter, i syfte att förhindra och begränsa, skada ska tillämpas.
- Brandskydd ska utformas efter samråd med kommunens räddningschef och/ eller av Moderna.
- Tillfälliga svetsnings- och skärningsarbeten får utföras först sedan för brandskyddet ansvarig person kontrollerat arbetsplatsen och släckningsberedskapen samt utfärdat skriftligt svetstillstånd. Arbeten i brandfarlig miljö får inte utföras utan medgivande av kommunens brandchef. Arbetsplatsen och dess omgivning ska kontrolleras efter arbetets avslutande.
- Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd efter *ordinarie arbetstid*.

Om säkerhetsföreskriften inte följs:

Se Allmänna avtalsbestämmelser 38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

A.4.4 Självrisiker

Självrisiken framgår av *försäkringsbrevet*.

A.6 Stöld

A.6.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada genom stöld, tillgrepp, eller rån av fortkaffningsmedel och skador som uppstått vid försök till stöld eller tillgrepp.

Vid förlust av fordonet lämnas ersättning om det inte kommit tillrätta inom 30 dagar från det att polisanmälan och anmälan till Moderna gjorts.

För att försäkringen ska gälla utrustning enligt A.3.1.1.b) krävs att utrustningen är fast monterad i fordonet eller förvarad i fordonet. Se även A.6.3 säkerhetsföreskrifter.

A.6.2 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för skada genom tillgrepp av fordon eller för skada som uppkommit vid försök till sådant brott som orsakats av person som är anställd i eller av företaget vid bedrägeri eller försäkringsbrott.

Anmärkning

Begreppet stöld är definierat i Brottsbalken. Det innebär att någon olovligen tar något som tillhör en annan person i avsikt att till exempel behålla eller sälja det.

Tillgrepp av fortkaffningsmedel innebär att någon olovligen tar fordon som tillhör annan person för att använda det, men utan avsikt att behålla eller sälja det. Om däremot någon som har tillgång till ett fordon använder det utan lov, är det varken stöld eller tillgrepp. Det är i stället olovligt brukande, vilket innebär att någon olovligen brukar annans fordon som han redan har i sin besittning. Försäkringen gäller då inte. Av samma skäl gäller försäkringen inte heller vid bedrägeri- eller försäkringsbrott, till exempel om en hyrd bil inte återlämnas.

A.6.3 Säkerhetsföreskrifter

Låskrav

Fordonet ska vara låst med godkänt stöldskydd. I de fall det krävs att fordonet har stöldskydd enligt Transportstyrelsens bestämmelser räknas sådant stöldskydd som godkänt. Nyckel till stöldskyddet får inte förvaras i fordonet eller i omedelbar anslutning till fordonet.

Motorcykel och oregistrerad motorcykel ska vara låst med två skilda motorcykellås som är godkända av SSF (Svenska Stöldskyddsföreningen). Finns fungerande styrlås är det godkänt och bara ett ytterligare godkänt lås krävs. Om bygellås eller kättinglås används ska låsbygeln eller kättingen omsluta två av fordonets motstående ramdelar, exempelvis bada gaffelbenen.

Moped ska vara låst med två skilda mopedlås som är godkända av SSF (Stöldskyddsföreningen). Finns fungerande styrlås är det godkänt och bara ett ytterligare godkänt lås krävs.

Snöskoter och terrängmotorfordon ska vara låst med styrlås om sådant finns samt med ett godkänt snöskoterlås/klass 3 kätting. När snöskoter eller terrängmotorfordon förvaras på släpvagn, ska de vara fastlåst i släpvagnen.

Släpfordon ska vara låst med godkänt kulhandskelås eller fastlåst med godkänt lås och kätting klass III.

Buss som är utrustad med tändningslås, dörlås och/eller lås för bagageutrymme ska låsas när fordonet lämnas obemannat. Detta gäller även vid lastning och lossning.

När övriga fordon lämnas ska tändningslåset låsas och nyckeln vara urtagen. Detta gäller även vid lastning och lossning.

Anmärkning. Med godkända lås avses av SSF (Svenska Stöldskyddsföreningen) godkänt lås eller låssystem.

Om säkerhetsföreskriften inte följs:

Se Allmänna avtalsbestämmelser 38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

Förvaring av nycklar, nyckelkort eller liknande

Nyckel ska låsas in i *nyckelförvaringsenhet* i försäkrad lokal. *Nyckelförvaringsenheten* ska ha ett inbrottskydd som minst motsvarar *nyckelförvaringsenhet* klassad enligt SS 3492. Nyckelinkast ska ske i nyckelinkastskåp och hela nyckelinkastkonstruktionen tillsammans med skåpet ska uppfylla SS 3492. *Nyckelförvaringsenheten* ska monteras enligt anvisningar av tillverkaren. Nyckel till *nyckelförvaringsenheten* får inte förvaras i eller i närheten av *nyckelförvaringsenheten*. Med nyckel till *nyckelförvaringsenheten* jämföras kod till kodlås/kombinationslås. *Försäkringstagaren* måste omedelbart ändra den av tillverkaren valda kod till en av *försäkringstagaren* vald kod.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Om föreskrifterna inte följs kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser Definitioner – Förklaringar, AB-DF, punkt 38.20.4 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift. Istället för vad som anges där beträffande storleken på nedsättningen, minskas ersättningen i regel med 50 %.

Utrustning till fordonet

Utrustning i fordonet ska vara inlåst i fordonet. Utrustning på fordonet ska vara fast monterad.

Avmonterad fordonsdel eller utrustning

Avmonterad fordonsdel eller utrustning enligt 3.1.1.c) som inte förvaras i fordonet ska vara inlåst i utrymme som endast disponeras av *försäkringstagaren*.

Leverans av fordon

Fordon som levereras för försäljning av transportföretag eller annan ska tas emot omedelbart vid leverans av *försäkringstagaren* eller någon i hans ställe. *Försäkringstagaren* ska styrka mottagandet genom handling som ska undertecknas av bägge parter vid ett och samma tillfälle.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Om föreskrifterna inte följs kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser Definitioner – Förklaringar, AB-DF, punkt 38.20.4 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift. Istället för vad som anges där beträffande storleken på nedsättningen, minskas ersättningen i regel med 100 %.

A.6.4 Självrisiker

Självrisiken framgår av *försäkringsbrevet*.

Försäkrad egendom enligt A.3.1.1.c

Vid stöld av utrustning enligt A.3.1.1.c utan att omslutningsytan har brutits, tillkommer en extra självrisk på 1 *prisbasbelopp* vid varje skada.

A.7 Skadegörelse

A.7.1 Vad försäkringen gäller för

Kaskoförsäkringen gäller även för skada som uppkommit på fordonet genom skadegörelse av tredje man. För fordon med gällande vagnskadegaranti ersätter försäkringen enbart självrisken på vagnskadegarantin.

Inträffad skada ska polisanmälans.

A.7.2 Självrisk

Självrisken är densamma som gäller för stöldförsäkringen enligt *försäkringsbrevet*.

A.8 Restskuldförsäkring

A.8.1 Omfattning

Restskuldförsäkring ingår i flytande försäkring som minst omfattar halvförsäkring. Dock inte moped.

Försäkringen avser alla *försäkringstagarens* fordonsslag som anges i *försäkringsbrevet* och som sålts på kredit med återtagandeförbehåll.

- Försäkringen gäller till skydd för *försäkringstagaren* som innehavare av säljrättigheterna vid ersättningsbar brand-, stöld-, skadegörelse-, vagnskada och vagnskadegarantiskada på fordonet, enligt gällande försäkringsvillkor och garantibestämmelser för fordonet och som inträffat inom giltighetsområdet för dessa villkor. För oförsäkrade fordon ska för motsvarande skadehändelser i Modernas försäkringsvillkor, som avser personbil, lastbil och släp, buss, motorcykel, traktor, truck, terrängmotorfordon och motorredskap tillämpas.
- Försäkringen omfattar endast brand och stöldskada för terrängvagn, truck och motorredskap.
- Restskuldförsäkringen omfattar inte uthyr (leasat) fordon.
- Restskuldförsäkringen gäller inte då en skada inträffat efter det att ett fordon återtagits eller i sådant syfte kommit i avbetalningssäljarens eller hans representants besittning.

A.8.2 Restskuldförsäkring vid skada på fordonet

Restskuldförsäkring gäller för skada som hänt under *försäkringstiden* om

- köparen saknar gällande kaskoförsäkring eller vagnskadegaranti.
- köparen har kaskoförsäkring eller vagnskadegaranti men köparens försäkringsbolag/ garantigivare avböjer att betala ersättning. Detta förhållande ska kunna visas genom kopia av slutligt ställningstagande. Ovanstående gäller förutsatt att säljaren inte givit sitt medgivande eller känt till omständigheterna.

A.8.3 När gäller restskuldförsäkringen

Restskuldförsäkringen gäller endast om

- kreditköpet är giltigt enligt lag
- omyndig köpare ingått avtal i vilken förmyndaren tecknat sitt godkännande om kreditköp.

A.8.4 Giltighetstid

Från leveransdagen gäller restskuldförsäkringen för skada inom nedan angivna tider

- 60 månader för lastbil och buss med totalvikt överstigande 3 500 kg, släpfordon, traktor och motorredskap
- 36 månader för övriga fordon.

A.8.5 Ersättning

Ersättning lämnas under förutsättning att köparen efter skada inte fullgör amorteringarna enligt avbetalningskontraktet och saknar betalningsförmåga och att säljaren visar att han trots utmättningsförsök misslyckats med att inkassera amorteringarna av köparen och eventuella borgensmän.

A.8.5.1 Beräkning av ersättning

Beräkning av ersättning grundas på

- Den vid skadetillfället återstående fordran enligt avtalet om kreditköp, men högst vad som motsvarar fordonets marknadsvärde före skadan. Avdrag görs för amorteringar betalade efter skadetillfället.
- Avdrag för inte fullgjorda avtalsenliga amorteringar före skadetillfället såvida de inte är fråga om lagligt grundat anstånd.
- Avdrag för fordonets restvärde.
- Avdrag för vid skadetillfället gällande självrisk.

A.8.5.2 Begränsning av ersättning

Högsta ersättningsbelopp är 75 % av i avtalet om kreditköp angivet försäljningspris inklusive moms.

A.8.5.3

Vid begäran om ersättning från restskuldsförsäkringen ska säljaren skicka Moderna kopia av avtalet om kreditköp och handlingar som styrker förhållandena angivna i A.8.5 Ersättning och A.8.5.1 Beräkning av ersättning, andra punkten.

A.8.6 Självrisk

Självrisken framgår av *försäkringsbrevet*.

A.9 Bärgningsförsäkring

A.9.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- registrerad och ej avställd personbil, lätt lastbil, motorcykel och husbil
- tillkopplad släpvagn.

A.9.1.1 Fordonstransport

Försäkringen gäller för transport av fordon

- om fordonet råkat ut för driftstopp, som driftstopp räknas även fall då fordonets nyckel, nyckelkort eller liknande förlorats, blivit obrukbar eller blivit inlåst i fordonet. Ersättning lämnas för skälig transportkostnad till närmaste verkstad som kan reparera fordonet eller till fordonets hemort om kostnaden inte är högre
- till fordonets hemort i Sverige om fordonet vid färd utomlands skadats så svårt att det inte kan göras trafiksäkert inom rimlig tid med hänsyn till den fortsatta resan.
- till fordonets hemort i Sverige, om föraren drabbas av olycksfall, plötsligt insjuknar, avlider och ingen annan som deltar i resan kan köra hem fordonet.

A.9.2 Ersättningsregler

- Skulle reparation av fordonet på skadeplatsen bli billigare än transport till närmaste lämpliga verkstad ersätts reparationskostnaden.
- Hemtransport och hämtning av fordon ersätts med högst fordonets värde i allmän handel (marknadsvärde) efter skadan.
- Om fordonet är skadat och inte repareras avser värdet, fordonets värde efter skadan i oreparerat skick.
- *Försäkrad* får själv ombesörja hemtransport av fordonet.

A.9.3 Självrisker

Självrisken framgår av *försäkringsbrevet*.

A.10 Bedrägeriförsäkring vid provkörning

A.10.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller i samband med provkörning

- för fordon som *försäkringstagaren* äger eller som är mottagna i *kommission*.
- till skydd för *försäkringstagaren*, vid skada på fordonet då låntagaren orsakat skada genom försäkring, undandräkt, olovligt förfogande eller bedrägeri. Försäkringen gäller också för sådant brott mot villkoren som låntagaren gjort sig skyldig till utan *försäkringstagarens* vetskap eller medgivande.
- för skada genom brott enligt b) som skett (förövats) inom Sverige.

A.10.2 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte

- om ersättning kan utgå från annan försäkring eller från trafikskadeersättning
- om låntagaren är omyndig eller saknar gällande körkort eller saknar giltig legitimation om aktuellt fordon inte kräver körkort
- om låntagaren är utländsk medborgare och saknar gällande svenskt körkort. Försäkringen gäller dock om låntagaren har giltigt körkort utfärdat av land som anslutit sig till EES-avtalet eller är medlem av EU
- för den del av skadan som kan ersättas av låntagarens egna medel
- om låntagaren är anställd av *försäkringstagaren*
- på bilar som används för uthyrning.

A.10.3 Begäran om ersättning

Följande bestämmelser gäller vid begäran om ersättning:

A.10.3.1 Förlust av motorfordon

Förlust av fordon ersätts om fordonet inte kommer tillrätta inom en månad efter den dag Moderna tagit emot en komplett skadeanmälan. Till skadeanmälan ska bifogas polisanmälan, läsbar fotokopia av låntagarens gällande körkort samt eventuellt övriga för skaderegleringen relevanta handlingar.

A.10.3.2 Vid annan skada

Vid begäran om ersättning ska *försäkringstagaren* inkomma med en komplett skadeanmälan på motsvarande sätt som A.10.3.1 ovan.

A.10.4 Giltighetstid

Försäkringen gäller för skada genom brott som förövats under tid försäkringen varit i kraft.

A.10.5 Säkerhetsföreskrifter

- Läsbar fotokopia av låntagarens gällande körkort ska finnas.
- En identitetskontroll ska utföras genom att kontrollera att fotografi, namnunderskrift och personnummer på giltigt körkort stämmer överens med personen som lånar fordonet och ett provkörningskort ska fyllas i och undertecknas av låntagaren.
Med provkörningskort menas här ett provkörningskort med innehåll minst motsvarande det som tagits fram av MRF (Motorbranschens Riksförbund) eller av Moderna godkänt system för maskinell körkortskontroll. Läsbar kvittens från sådan kontroll av låntagarens gällande körkort ska uppvisas vid skada.

Om säkerhetsföreskriften inte följs

Om föreskrifterna inte följs kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser Definitioner – Förklaringar, AB-DF, punkt 38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift. Istället för vad som anges där beträffande storleken på nedsättningen, minskas ersättningen normalt med 100 %.

A.10.5.1 Värderings- och ersättningsregler för kaskoförsäkring

Till grund för beräkning av ersättning används gällande villkor för flytande försäkring, enligt punkt C.1 Värderings- och ersättningsregler. Från beräknat skadebelopp ska eventuellt restvärde och självrisk dras av.

A.10.6 Självrisk

Självrisk framgår av *försäkringsbrevet*.

A.11 Rättsskyddsförsäkring för fordonet

A.11.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för det försäkrade fordonets ägare, brukare och förare (*de försäkrade*) i denna deras egenskap. Försäkringen gäller inte för den som brukat fordonet utan lov.

A.11.2 När försäkringen gäller

Rättsskydd lämnas om försäkringen varit i kraft när de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket eller misstanken om brott inträffade och det inte gått längre tid än 10 år.

A.11.3 Var försäkringen gäller

För att försäkringen ska gälla ska anspråket eller misstanken om brott ha sin grund i händelse eller omständighet som har inträffat inom försäkringens giltighetsområde, Gröna Kort-området.

A.11.4 Vad försäkringen gäller för

A.11.4.1 Tvister

Försäkringen gäller för tvist som kan prövas som tvistemål av allmän domstol. Försäkringen gäller också i resningsmål, om resning beviljas. Försäkringen gäller även för tvist angående skadestånd som prövas inom ramen för brottmål, där *den försäkrade* är målsägande.

Försäkringen gäller också för skiljeförfarande i sådan tvist som anges i första stycket, dock omfattas inte ersättning till skiljemännen.

Anmärkning

Tvist anses uppstå vid den tidpunkt när en part helt eller delvis avvisat ett framställt krav.

A.11.4.2 Brottmål

Försäkringen gäller för brottmål om *den försäkrade* misstänks eller åtalas för

- brott för vilket inte stadgas strängare straff än böter
- vållande till annans död
- vållande till kroppsskada eller sjukdom

Kan *försäkrad*, som åtalas för grov vårdslöshet i trafik, grovt vållande till annans död, grovt vållande till kroppsskada eller sjukdom, genom dom som vunnit laga kraft, visa att brottet inte bedömts som grov, gäller försäkringen.

A.11.5 Vilka kostnader försäkringen ersätter

Genom försäkringen ersätts nödvändiga och skäliga kostnader från det att tvist uppstått eller brottsmisstanke delgivits *försäkrad* och som *försäkrad* inte kan få betalda av motpart, staten eller annan.

Försäkringen ersätter

- ombudsarvode för skälig tidsåtgång och högst enligt den timkostnadsnorm som regeringen fastställer vid ersättning till rättshjälpsbiträde enligt Rättshjälpslagen. Tvist eller mål som handläggs utanför Norden ersätts med nödvändiga och skäliga kostnader. Ersättningen betalas till ombudet.
- kostnader för utredning som anskaffats före rättegång och efter det att tvist uppstått, förutsatt att utredningen beställts av ombudet
- kostnader för bevisning i rättegång och skiljeförfarande
- expeditionskostnader i domstol
- rättegångskostnader som *den försäkrade* ålagts att betala till motpart eller staten efter domstolsprövning eller skiljeförfarande
- rättegångskostnader som *den försäkrade* vid förlikning eller återkallelse av talan åtagit sig att betala till motpart under förutsättning att *den försäkrade* gör det uppenbart att domstolen skulle ha ålagt *den försäkrade* att betala rättegångskostnader med ett högre belopp om tvisten hade prövats.
- kostnader för skiljeförfarande – både den försäkrades egna och sådana som han förpliktigas utge – med undantag för ersättning till skiljemännen.

A.11.6 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för tvist

- där värdet av vad som yrkas är lägre än 50% av prisbasbeloppet och därmed ska handläggas enligt reglerna i 1 kap 3 d § rättegångsbalken (så kallade småmål). Dessa undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.
- som avser fordran eller annat anspråk på grund av yrkesmässig uthyrning av fordonet, där *den försäkrade* inte försäkrat yrkesmässig uthyrning av fordon
- där *försäkrad* är kärandepart och tvisten ska handläggas enligt Lagen om grupprättegång
- som har samband med äktenskapskillnad, upplösning av partnerskap eller samboförhållande, oavsett vad tvisten gäller och när den uppkommer.
- där *den försäkrade* inte har befogat intresse av att få sin sak prövad.
- som uppkommit mellan företag eller inom samma koncern eller mellan delägare som omfattas av detta försäkringsavtal.
- som gäller personskadereglering så länge ersättning för ombudskostnaderna kan lämnas genom trafikförsäkringen
- som gäller skadestånd eller annat anspråk på grund av brottslig gärning där kostnaderna för brottmål inte kan ersättas enligt punkten A 11.4.2 och denna punkt
- eller förundersökning och brottmål där misstanke eller åtal avser
  - hastighetsöverträdelse enligt Trafikförordningen
  - körning mot rött ljus enligt Trafikförordningen
  - brott för vilket stadgas strängare straff än böter, t e x rattfylleri
  - olovlig körning.

A.11.7 Vilka kostnader försäkringen inte ersätter

- Ombudskostnader som uppkommer innan tvist uppstått eller du delgivits misstanke om eller åtalats för brott
- eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle eller andra omkostnader för *den försäkrade*
- verkställighet av dom, beslut eller avtal.
- ersättning till skiljemän
- ombudskostnader som får anses ingå i skadestånd som tillerkänts *försäkrad*

A.11.8 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte heller merkostnader som kan uppstå genom att *den försäkrade*

- anlitar flera ombud eller byter ombud
- anlitar annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till orten där verksamheten bedrivs eller ärendets natur
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

A.11.9 Självrisk och högsta ersättningsbelopp

Självrisken framgår av *försäkringsbrevet*.

Genom försäkringen betalar Moderna i vid varje tvist högst fyra *prisbasbelopp* (inklusive mervärdesskatt).

Om flera tvister uppkommer ska dessa räknas som en tvist,

- om de enligt 14 kapitlet Rättegångsbalken handläggs eller skulle ha kunnat handläggas gemensamt i en rättegång vid domstol, även om de handläggs som olika mål vid ett eller flera tillfällen
- om yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.

Om *försäkrad* delges misstanke för flera brott och åtal för dessa brott väcks samtidigt gäller försäkringen med ett försäkringsbelopp.

A.11.10 Åtgärder vid tvist

A.11.10.1 Ombud

För att försäkringen ska gälla måste *den försäkrade* anlitad ombud som företräder *den försäkrade* i förhandlingar och rättegång.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till tvistens beskaffenhet, omfattning och den ort som *den försäkrade* är bosatt eller orten där tvisten eller brottet är föremål för prövning. Ombudet ska antingen vara

- ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot
- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

Ombudet, Moderna Försäkringar och den försäkrade har rätt att begära prövning av ombudets lämplighet (POL) hos Svensk Försäkring. Nämndens beslut är endast rådgivande.

Vid tvist gällande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader mellan ombud som är ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot samt Moderna Försäkringar ska prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden hos Svensk Försäkring. Ombudet och Moderna Försäkringar förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Övriga ombud och *försäkrad* har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader i Nämnden för Rättsskyddsfrågor hos Svensk Försäkring. Ombudet och *försäkrad* förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av Allmänna avtalsbestämmelser Definitioner – Förklaringar, AB-DF punkt 43.

A.14 Vagnskadeförsäkring

A.14.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller vid skada genom trafikolycka eller annan yttre olyckshändelse. Försäkringen gäller även för skada som uppstått under transport på annat transportmedel.

A.14.2 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte vid skada

- på fordonsdel med konstruktions-, fabrikations- eller materialfel, om skadan orsakats av felet.
- som består i slitage eller kan hänföras till bristfälligt underhåll
- som orsakats genom rost, frätning, köld, väta eller fukt. Skada som uppstått som en direkt och omedelbar följd av händelse som anges i A.14.1 betalas dock
- som är ersättningsbar genom A.4 Brandförsäkring, A.6 Stöldförsäkring eller A.7 Skadegörelse.
- om vagnskadegaranti finns.

A.14.3 Säkerhetsföreskrifter

- Bestämmelser som meddelats i lag eller författning eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada ska följas.
- Fordonet ska ha lagstadgad utrustning.
- Fordonets maximala drag- och lastvikt får inte överskridas
- Innan fordonet används från eller transporteras på båt, pråm eller liknande farkost ska föraren förvissa sig om att farkosten har tillräcklig bärlighet och att fordonet är tillfredställande förankrat i farkosten.

- Fordonet får inte användas under förhållanden som innebär onormal påfrestning för fordonet.
- Gällande bestämmelser för kör- och vilotider ska följas.

Ytterligare säkerhetsföreskrifter för Lastbil

- Vid arbete eller färd på torvmarker (till exempel kärr, myr och mosse) eller andra sankmarker ska föraren förvissa sig om att fordonet kan arbeta eller framföras på ett betryggande sätt.
- Fabrikantens anvisningar om hur fordonet och dess anordningar ska användas ska följas.
- För bulktank ska nödvändiga åtgärder vidtas för att undvika över-/undertryck samt fabrikantens anvisningar följas.
- Gällande bestämmelser beträffande säkring av last ska följas enligt TSVFS 1978:10, VVFS 1998:95 och VVFS 1999:74.
- Vid tippställena ska det finnas en barriär som förhindrar att fordonet kör utför tippet. Där det finns risk för fordonet att störta ner eller välta ska effektiva förebyggande skyddsåtgärder vidtas enligt AFS 2010:1.
- Maskindrivna fordonskranar vars lastmoment är större än 12 tonmeter ska årligen genomgå besiktning enligt AFS 2003:06
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter som är tillämpliga i den försäkrade verksamheten ska följas.

Vid lyft och förflyttning

- Tillverkarens anvisningar ska alltid följas. Anvisningar och övrig dokumentation såsom instruktionsbok, lyfttabeller, speciella tillstånd mm ska finnas i fordonet och kunna uppvisas på begäran.
- Bestämmelser som meddelats i lag eller författning eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada ska följas.
- Vid manövrering av fordonsmonterad kran ska samtliga stödbalkar vara helt utdragna och stödbenen ansatta. Gäller inte för fordonsmonterade kranar utrustade med antiöverlast/vältfunktion omfattad av kranstandarden EN 12999.
- Åtgärder ska vidtas med särskild hänsyn till stabilitet och markförhållandena enligt tillverkarens anvisningar. Stödbensplatta ska användas där så krävs.
- Förflyttning med hängande last eller utfälld bom och/eller jibb, får inte ske. Denna säkerhetsföreskrift tillämpas inte vid iläggning och upptagning av fritidsbåtar.

Ytterligare säkerhetsföreskrifter för maskiner och motorredskap

- Vid arbete eller färd på torvmarker (till exempel kärr, myr och mosse) eller på andra sankmarker ska föraren, genom att undersöka markförhållandena, förvissa sig om att aktuellt fordon kan arbeta eller framföras på ett betryggande sätt.
- Vid arbete med fjärrstyrda fordon ska särskild försiktighet iakttas på sådant sätt att fordonet inte kan förflytta sig, glida eller rulla okontrollerat.
- Fabrikantens anvisningar om hur fordonet och dess anordningar ska användas, ska därför följas.
- För fordon med stödben/balkar gäller även att vid lyft ska samtliga stödben/balkar vara helt utdragna och stödbenen ansatta, stödbensplatta ska användas där så krävs. Förflyttning med hängande last eller utskjutet bom får inte ske.
- Vid tippställena ska det finnas en barriär som förhindrar att fordonet kör utför tippet. Där det finns risk för fordonet att störta ner eller välta ska effektiva förebyggande skyddsåtgärder vidtas enligt AFS 2010:1.
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter som är tillämpliga i den försäkrade verksamheten ska följas.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser 38:20.4 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

A.14.4 Självrisker

Självriskerna framgår av *försäkringsbrevet*.

A.14.4.1 Höjledsskada

En extra självrisk om 50 % av *prisbasbeloppet* tillkommer vid vagnskada som uppstått genom att fordonet eller tillkopplat släpfordon varit för högt med hänsyn till förhållandena där det framfördes eller drogs, (till exempel på grund av bro, hängande anordningar och tak).

A.14.4.2 Kör- och Vilotidsregler

Vid skada som uppstått genom att föraren brutit mot gällande arbetstidsregler, vilotidsregler eller kör- och vilotidsregler tillkommer en extra självrisk utöver vald vagnskadesjälvrisk. Denna är 50 % av *prisbasbeloppet* vid varje skada.

A.14.4.3 Ungdomssjälvrisk

Utöver den ordinarie självriskerna gäller vagnskadeförsäkringarna med en extra självrisk på fem % av *prisbasbeloppet* om föraren var under 24 år när skadan inträffade. Vid samtidigt utbetald trafikskada behövs endast en ungdomssjälvrisk betalas. Ungdomssjälvrisk vid trafikskada se A.2.3.5.

T.4 Tilläggsförsäkringar

Tillägg som kan tecknas till grundförsäkringen. Försäkringen kan endast tecknas som tillägg till minst halvförsäkrat fordon i Moderna.

- Fordonslager punkt T.4.1
  - Brandförsäkring
  - Stöldförsäkring
  - Skadegörelseförsäkring
  - Vagnskadeförsäkring
- Hyrbilsförsäkring punkt T.4.2
  - Trafikförsäkring
  - Brandförsäkring
  - Stöldförsäkring
  - Skadegörelseförsäkring
  - Glasrutförsäkring
  - Bärgningsförsäkring
  - Rättsskyddsförsäkring för fordonet
  - Maskinskadeförsäkring
  - Vagnskadeförsäkring

T.4.1 Fordonslager

Fordonslager ingår i flytande försäkring om tilläggsförsäkring tecknats och detta framgår av *försäkringsbrevet*.

T.4.1.1 Omfattning

Försäkringen omfattar egendom enligt A.3 gemensamma villkor för kaskoförsäkring avseende brand-, stöld-, skadegörelse- och vagnskadeförsäkring, A.4 Brandförsäkring, A.6 Stöldförsäkring, A.7 Skadegörelse och A.16 Vagnskadeförsäkring.

T.4.1.2 Särskilda säkerhetsföreskrifter för fordonslager vid stöld-, skadegörelse- och vagnskada efter den ordinarie arbetstidens slut

Fordon ska förvaras i *försäkringslokal* eller inhägnat område. Som lokal räknas inte plasthall, tält eller container. Samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av *försäkringsstagaren* anses som en och samma försäkringslokal.

Säkerhetsföreskrifterna indelas i tre olika skyddsklasser. Skyddsklass 1 är den lägsta och skyddsklass 2 och 3 innehåller skyddskrav utöver Skyddsklass 1. För bilhandel och bilverkstad gäller skyddsklass 2.

T.4.1.3 Krav på inbrottsskydd för lokal motsvarande Skyddsklasskrav 2

Säkerhetsföreskrifterna gäller vid stöld- och vagnskada i samband med inbrott i lokaler eller stängslade utrymmen. Utöver vad som nedan anges gäller de föreskrifter som meddelats i särskild försäkringshandling.

Allmänt

Det grundläggande inbrottsskyddet är att ha ett bra fysiskt skydd. Detta kan uppnås genom att lokalens omslutningsytor görs tillräckligt motståndskraftiga så att de är svåra att forcera.

Anordningar, produkter och konstruktioner som ingår i inbrottsskyddet ska vara monterade enligt tillverkarens anvisningar, och vara i funktion.

- Lås ska vara låsta.
- Reglar ska vara reglade.

Försäkringslokalens omslutningsyta

I omslutningsytan ingår väggar, golv och tak samt dörrar, portar, luckor och fönster med tillhörande lås- och reglingsanordningar. De ingående komponenterna ska vara för sig uppfylla ställda krav.

1 Väggar, golv och tak

Samtliga väggar i omslutningsytan ska ansluta tätt till bärande konstruktion i golv och takbjälklag så att in- och överkrypning förhindras.

Väggar av sten, betong och lättbetong, eller väggar med ett utvändigt skikt av stenmaterial med tillägsskikt, är godtagbara. Kraven gäller även för innerväggar eller skiljeväggar till annan lokal eller utrymme som hör till annan ägare eller hyresgäst eller som utgörs av allmänna utrymmen och liknande. (Se även förstärkning av vägg nedan.)

1.1 Väggar bestående av ett skikt stenmaterial

För väggar bestående av ett skikt stenmaterial krävs i skyddsklass 2 att väggar i:

- betong är minst 100 millimeter tjocka

- sten är minst 200 millimeter tjocka
- lättbetong är minst 250 millimeter tjocka.

Anmärkning

Med betong avses armerad betong i element eller platsgjuten. Med sten avses murverk av tegel, kalksandsten eller betongblock/betongmursten. Med lättbetong avses lättlastbetong (gas-, lättklinkerbetong eller motsvarande) i murblock eller element.

1.1.1 Väggar bestående av ett utvändigt skikt stenmaterial med tillägsskikt

Väggar bestående av ett utvändigt skikt stenmaterial med invändigt tillägsskikt av stenmaterial alternativt trä eller stålplåt godtas enligt nedan:

Väggtätskikt mot angreppssida (utsida) Minsta tjocklek i mm	Tillägsskikt mot lokalens insida. Minsta tjocklek i mm					
	Stenmaterial			Annat material		
	Betong	Sten	Lättbetong	Trä	Plywood	Plåt
Betong 60	60	120	150	22	22	0,8
Sten 60	60	120	150	22	22	0,8
Lättbetong 100	60	120	200	30	30	1,2

Anmärkning

Stenmaterial – se avsnitt 1.1. Med trä eller plywood avses spontade brädor eller plank respektive lamellträ- eller kryssfanerskivor. Med plåt avses stålplåt eller annat plåtmaterial med motsvarande hållfasthet.

1.2 Flerskiktsväggar i annat material

För att uppfylla kraven i skyddsklass 2 ska en flerskiktsvägg (regelkonstruktion) där inget av skikten består av stenmaterial förstärkas enligt nedan.

Godtagbara sätt att förstärka en svagare vägg av till exempel träpanel, korrugerad plåt, gips eller spånskiva är att:

- mellan två inre lager byggskivor montera en stålplåt som är minst 1 millimeter tjock, eller
- montera två stycken plywoodskivor, en som är minst 12 millimeter samt en som är minst 24 millimeter tjock, på insidan om regelverket.

Stålplåt med en minsta sträckgräns av 350 N/mm² ska monteras på väggens insida mellan två plywood eller OSB skivor. Plåt och trä ska skruvas fast med kraftiga skruvar på alla sidor i reglarna och med maximalt 10 centimeter mellan fästpunkterna. Det starkaste skiktet i väggkonstruktionen ska vara innerst mot lokalen. Stålplåt skarvas med minst 50 millimeters överlapp.

Plywoodskivor ska vid montering förskjutas i förhållande till varandra så att genomgående skarvar undviks. Skarvning av plåt- eller plywoodskiva mellan regler får inte förekomma.

Prefabricerad väggsektion ska uppfylla kraven enligt SSF 1047 (väggklass 2) – inbrottskyddande väggar.

Bjälklag, som samtidigt är golv eller tak och som utgör del av omslutningsytan, ska för att ha godtagbart inbrottskydd vara av likvärdigt utförande som gäller för vägg.

2. Dörr, port och lucka

För att uppnå ett betryggande och godtagbart inbrottskydd ska dörrar, portar, och liknande vara utförda och monterade i enlighet med tillverkarnas monteringsanvisningar. Certifierade produkter ska användas.

- Dörrar som uppfyller kraven i SSF 1078 i lägst klass 2 godtas utan förbättringar.
- Dörrar enligt SS-EN 1627 lägst RC 3 godtas.
- För dörrar som inte uppfyller kraven enligt ovan godtas en förstärkning som innebär att en gallergrind som är certifierad enligt SSF 033 alternativt SS-EN 1627 RC 4 monteras innanför den befintliga dörren. En sådan grind ska låsas med två godkända hakregellås.
- Dörrar i aluminium eller trä med en eller flera dörrspeglar förstärks med galler eller 1 millimeter stålplåt på dörrrens insida för att försvåra insparkning av speglarna.
- Industriportar, som förekommer i många olika utföranden, till exempel takskjutportar, vikportar, slagportar med flera, ska uppfylla kraven i SSF 1074 klass 2. Även en förstärkning på insidan med 1 mm stålplåt eller annat utförande med motsvarande motståndskraft kan godtas. Ljusinsläpp i porten ska ha *inkrypningsskydd*.

När galler eller jalousier används som enda inbrottskydd, till exempel som skydd för kundentré i köpcentrum, ska galler eller jalousi i lägst klass 2 enligt SSF 012 alternativt enligt SS-EN 1627 RC 4, användas.

Låsning av galler eller jalousi ska ske enligt vad som sägs under avsnitt 3 (Låsning av dörr, port och lucka) och avsnitt 6 (Låsning av takskjutport).

Vid krav på att grind ska finnas ska grinden uppfylla kraven i SSF 033 alternativt SS-EN 1627 RC 4.

Fästelement, kilning mm

Dörr eller grind ska vara stabilt monterad i omslutande vägg så att dörrspringan inte kan vidgas eller hela dörren eller grinden brytas loss från väggen. Kilning ska alltid finnas mellan slutbleck och vägg samt mellan gångjärn och vägg.

Det sammanlagda spelet mellan dörrblad och karm i fram- och bakkant får inte vara mer än 6 millimeter. För pardörrar, där det sammanlagda spelet mellan dörrblad och karm normalt är större än för slagdörrar, ska läsåregeln ha ett tillräckligt ingrepp på minst 14 millimeter in i slutbleck i den andra dörrhalvan.

Utåtgående dörr ska ha bakkanten säkrad – se också avsnitt 4.

Ska karm fästas i vägg som består av lättbetong, lecablock eller liknande, eller som utgör en regelkonstruktion ska väggen förstärkas för att uppnå tillräcklig säkerhet i och styrka för infästning av karmen.

Vägg av lättbetong ska förses vid varje fästpunkt med ”spiklask” av minst 12 millimeter tjock plywood eller motsvarande som fästes i lättbetongen med minst 4 stycken klippspik eller motsvarande fästdon.

Vägg med stålreglar ska kompletteras vid karmöppning antingen med träreglar eller med lämplig stålprofil från golv till tak, så att fästelementen (karmskruv eller motsvarande) kan förankras i tillräckligt tjockt material.

Dörr ska vara försedd med *godkänd låsenhet* enligt kraven i respektive skyddsklass.

För glasade partier gäller samma krav som för fönster (se avsnitt 13).

Igensatt dörr, port och lucka

Dörr, port eller lucka som inte används ska, som alternativ till godkänd låsning, sättas igen på sådant sätt som gör att öppning eller uppbrytning är minst lika svår som om dörren, porten eller luckan vore låst med *godkänd låsenhet* med bakkantssäkring. Igensättningen ska anpassas efter konstruktion och material men dörren ska vara förstärkt med minst 1 millimeter tjock stålplåt på ena sidan. För att försvåra demontering ska skruvar av envägstyp användas eller befintliga skruvspår slipas ned.

3. Låsning av dörr, port och lucka

Dörr, port och lucka ska vara låst med *godkänd låsenhet*, med vilket avses ett låshus med tillhörande spärrmekanism och för låsets funktion nödvändiga dörrförstärkningsbehör samt till låset hörande slutbleck, eller ett hänglås med beslag.

Lås och slutbleck ska uppfylla kraven i SSF 3522 lägst klass 3.

Dörrförstärkningsbehör

Dörr ska vid låset förstärkas med dörrförstärkningsbehör som uppfyller SSF 3522 lägst klass 4. Behöret har genomgående skruv och ska monteras runt den *godkända låsenheten*. (Vid montering av *godkänd låsenhet* i en certifierad säkerhetsdörr enligt SSF 1078 klass 2 eller SS-EN 1627 RC 3 kan dörrförstärkningsbehöret uteslutas om dörren redan vid tillverkning är förstärkt kring låsurtaget.)

Säkerhetsslutbleck

Slutblecket, ska uppfylla SSF 3522 klass 3. Montering ska ske enligt tillverkarens anvisningar och med i förekommande fall två snedställda skruvar in i karmen. (Vid montering av *godkänd låsenhet* i en certifierad säkerhetsdörr enligt SSF 1078 klass 2 eller SS-EN 1627 RC 3 kan säkerhetsslutblecket uteslutas om dörren redan vid tillverkning är förstärkt kring urtaget för regeln.)

Hänglås och låsbom

Hänglås kan godtas som låsning av dörr, port eller lucka. För invändig låsning krävs ett hänglås i minst hänglåsklass 3 enligt SSF 014 samt hänglåsbeslag enligt SSF 018 klass 3, och för utvändig låsning ett hänglås i minst hänglåsklass 4 enligt SSF 014 samt hänglåsbeslag enligt SSF 018 klass 4. Hänglåsbeslaget/bommen ska vara utfört med skyddande kåpa och ha motsvarande motståndskraft mot våld som hänglåset. Beslaget/bommen ska vara så monterat, till exempel med genomgående skruv, så att det inte med lätthet kan demonteras.

4. Bakkantssäkring av utåtgående dörr, port och lucka

Bakkantssäkring ska komplettera dörrens inbrottsskyddande egenskaper på gångjärnssidan. Syftet med beslaget är att förhindra att dörren enkelt kan lyftas ut. Bakkantssäkringens ingrepp ska passa med låsregelns ingrepp i karmen och ska monteras enligt tillverkarens anvisningar. Utåtgående dörr i skyddsklass 2 ska förses med minst ett bakkantsbeslag. Certifierade säkerhetsdörrar är redan vid tillverkningen försedda med bakkantssäkring.

5. Låsning av pardörr, parport och vikport

Den aktiva halvan av en pardörr eller parport ska förses med *godkänd låsenhet*, se avsnitt 3, vilket också gäller för gångdörr i vikport. Tillhörande slutbleck ska monteras i den inaktiva halvan liksom även nödvändiga dörrförstärkningsbehör.

Den inaktiva dörren i parport och pardörr ska låsas både till karmöverstycke och tröskel med *godkända låsenheter*, alternativt reglas och spärras med intygade/certifierade produkter såsom hävarmskantreglar och läsbar spanjolett.

Kantreglarnas utskjutande längd från dörrbladet och spanjolettens ingrepp i sina slutbleck ska överensstämma med låsregelns längd (20 mm), enligt SSF 3522 klass 3.

Låssets och spanjoletternas kramlor ska fästas med vagnsbult, som nitas på insidan eller från utsidan skruvas med skruv som inte kan lossas utan avsevärd svårighet, om detta inte framgår av fabrikantens monteringsanvisning.

Parport och pardörr kan också reglas och låsas med bom och hänglås. *Godkända låsanordningar* ska användas och för invändig placering uppfylla lägst hänglåsclass 3 enligt SSF 014 med beslag enligt SSF 018 och för utvändig placering hänglåsclass 4 enligt SSF 014 med beslag enligt SSF 018.

Beslagen som fixerar anordningen ska vara utformade så att dörren inte kan öppnas eller beslaget/bommen lyftas av när beslaget är låst. Tillverkarens monteringsanvisningar ska följas och där det inte klart framgår ska beslaget fästas exempelvis med genomgående bultar med rund skalle, typ vagnsbult som nitas från insidan eller på likvärdigt sätt.

En vikport låses från insidan genom att en utanpåliggande spanjolett med handtag förses med plattstål som svetsas på spanjolettstängan. Alternativt kan ett vinkelstål, som motsvarar kraven för hänglåsbeslag enligt SSF 018 klass 3, fästas på insidan genom svetsning, nitning eller med kraftiga skruvar/ vagnsbult enligt ovan. I båda fallen ska låsning ske med godkänt hänglås enligt avsnitt 3.

6. Låsning av taksjutport

Porten ska låsas på något av följande sätt:

- invändiga fabriksmonterade lås bestående av en skjutregel som spärras av ett cylinderlås som inte kan styras med invändigt vred
- hänglås klass 3, som hängs i borrar hål i gejder. Breda portar förses med hänglås i båda skenor
- invändigt monterat hänglåsbeslag med hänglås i klass 3.

Oavsett om elektrisk manövrering och spärrning finns ska porten låsas mekaniskt.

7. Låsning av jalusi

Jalusi ska låsas med invändigt monterat hänglås och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF 014/SSF 018 klass 3. Jalusi ska låsas med separat låsningsmekanism enligt ovan. Det är alltså inte tillräckligt med den spärrning som åstadkoms på elektrisk väg i samband med manövrering av jalousier.

8. Låsning av skjutdörr

Skjutdörr ska vara upphängd och styrd så att avlyftning och utpressning förhindras. Skjutdörrar ska låsas i fram- eller bakkant mot anslutande karm eller väggparti med godkänt hakregellås enligt SSF 3522 lägst klass 3. Den del av dörren som inte är försedd med lås ska ha motsvarande angreppsmotstånd. Om inte detta kan uppnås ska både fram- och bakkant låsas med hakregellås. Parskjutdörrar ska låsas i bakkanterna och i framkant med hakregellås.

9. Låsning av fönsterdörr

Fönsterdörr ska uppfylla kraven enligt SSF 1078 klass 2 eller SS-EN 1627 RC 3. Fönsterdörren ska vara låst med *godkänd låsenhet* enligt SSF 3522 i klass 3.

Med fönsterdörr avses terrass-, balkongdörr eller liknande, dock inte entrédörr med fönster.

10. Låsning med låsbom

Bommar ska ha följande utförande.

- Bom och beslag ska uppfylla SSF 018 Norm för hänglåsbeslag klass 3 vid invändig montering respektive klass 4 vid utvändig montering.

- Lås ska uppfylla SSF 014 i hänglåsclass 3 vid invändig låsning och minst hänglåsclass 4 vid utvändig låsning. Bommen ska vara utförd med en skyddande kåpa över hänglåset. Kåpan ska ha motsvarande styrka som hänglåset. Beslagen som fixerar bommen ska vara väl förankrade i karm eller väggparti och i övrigt utförda så att dörr, port eller lucka inte kan öppnas eller bommen lyftas av i låst läge. Vid delad dörr, port eller lucka ska bombeslag finnas svetsade eller bultade på varje del.

11. Låsning med elmanövrerade lås/slutbleck

Vid låsning med elektromekanisk låsanläggning ska produkter som uppfyller SSF 3522 låsclass 3 användas. Montering och drift ska ske enligt kraven i SSF 210. Komplettering av ellås respektive elektriskt slutbleck ska alltid ske med motsvarande certifierade produkter, se avsnitt 3.

12. Låsning av dörr i utrymningsväg

Utrymningsdörren ska kompletteras med en *godkänd låsenhet*, se avsnitt 3 eller 11, som kopplas till någon för verksamheten väsentlig funktion, elektrisk upplåsningskontroll. Det kan till exempel vara belysningen eller inbrottslarmet.

För vidare info se SBF publikation - Lås och utrymningsvägar - ISBN 978-91-7144-419-6.

13. Fönsterglas, fönsterpartier och glasade partier

Fönster, fönsterpartier och glasade partier ska uppfylla kraven i SS-EN 1627 RC 2N. Glaset ska minst uppfylla kraven i SS-EN 356 P1A.

Fönsterglas och andra glasade partier ska vara i gott skick samt utförda och monterade så att de inte utan avsevärd svårighet kan lossas ur fönsterbåge, fönsterlist eller omgivande byggnadsdel.

Utvändiga fönsterlistor ska vara säkrade med envägsskruvar eller på annat sätt som ger motsvarande skydd mot demontering. För isolerglasrutor godtas fackmannamässigt utförd montering med beständig fogmassa runt hela glaskanten.

Fönsterpartier är en del av en vägg uppbyggd av intill varandra sittande fönster. Ett glasparti är en del av vägg uppbyggd av intill varandra sittande, ej öppningsbara, glaselement i metallramar.

14. Låsning av öppningsbart fönster

Öppningsbart fönster ska vara stängt och invändigt reglat. Fönster beläget lägre än 4 meter till markplan eller lätt åtkomliga på annat sätt ska dessutom vara låst med godkänt fönsterlås enligt SS 3620 klass A eller ha *inkrypningskydd* enligt avsnitt 15.

Fönster kan som alternativ till låsning skruvas igen med exempelvis invändiga vinkelstål av minst 3 millimeters tjocklek och 100 millimeters längd. Dessa skruvas fast i båge och karm, normalt 2 stycken på varje långsida, dock minst en per påbörjad meter. Alternativt skruvas bågen fast direkt i karmen. Avståndet mellan skruvarna får då inte överstiga 200 millimeter. Skruvarna ska inte kunna demonteras med annat än specialverktyg.

Om fönstret sätts igen på annat sätt ska igensättningen ha samma hållfasthet som väggen som det sitter i.

Delade fönster (flerluftsfönster) kan spärras med hjälp av koppelskruv eller liknande genom fönstrets mittpost. Antalet skruvar anpassas till fönstrets storlek, dock lägst två skruvar per fönsterbåge.

15. Inkrypningskydd

I skyddsklass 2 är *inkrypningskydd* ett alternativ till fönsterlås. *Inkrypningskydd* ska monteras invändigt enligt tillverkarens anvisningar i vägg, karm eller dörrblad. All fastsättning ska vara sådan att demontering inte kan göras från utsidan utan avsevärd svårighet. Öppningsbart *inkrypningskydd* ska låsas med *godkänd låsenhet*.

Inkrypningskydd ska uppfylla kraven för:

- galler enligt SSF 012 klass 3 alternativt SS-EN 1627 RC 4
- laminerat glas enligt SS-EN 356 P7B
- polykarbonat enligt SS-EN 356 P7B alternativt SSF 1085 klass 3.

Stoppbom

Ventilationsfönster ovanför dörr ska om det är öppningsbart skyddas med stoppbom som förhindrar att fönstret kan öppnas mer än 15 centimeter. Bommen ska vara av plattstål med en lägsta dimension av 10 x 50 millimeter eller likvärdigt. För större fönster anpassas dimensionen efter storleken. Infästningen ska anpassas till fönsterramens och väggens konstruktion. Skruvskallar/muttrar säkras mot demontering genom svetsloppa, nedslipning eller på likvärdigt sätt. Alternativt används skruvar av envägstyp så att demontering försvåras.

16. Brandventilator

Finns brandventilator som är belägen lägre än 4 meter över mark eller på annat sätt är lättåtkomlig ska den vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig reglingsanordning och ha *inkrypningskydd* som uppfyller SSF 012 klass 3 alternativt SS-EN 1627 RC 4.

17. Andra öppningar

Finns andra oskyddade öppningar i omslutningsytan, till exempel ventilationskanal eller ventilationsöppning som är större än 15 x 30 centimeter ska de ha *inkrypningskydd* i lägst klass 3 enligt SSF 012 alternativt SS-EN 1627 RC 4.

Inhägnat utomhusutrymme

Område där den försäkrade egendomen förvaras ska vara omslutet av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera) som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvårar bortförandet av stöldgods.

Inhägnaden ska bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 meter hög, varav de översta 0,2 meter utgörs av minst två rader taggtråd. Inhägningen ska anslutas så nära till marken att inkrypning under inhägningen förhindras. Inhägningens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera ska vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt. Stängsel och vägg

Exempel på godtagbart utförande av stängsel och vägg är:

- Flätverksstängsel av minst tre mm tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50x50 mm
- Vägg av trä minst 25 mm tjock
- Vägg av stålplåt minst 1 mm tjock.

Grind, port och dörr

Grind, port och dörr ska fylla samma krav på skydd mot inbrott som stängsel och vägg enligt ovan. Vid gångjärnen ska det finnas spärranordning som förhindrar avlyftning av grind i stängt läge.

Låsning av grind, port och dörr

Grind, port och dörr ska var låst med en *godkänd låsenhet* enligt SSF 200. Grind, port och dörr anses inte som låst om nyckeln lämnats kvar i låset.

Om säkerhetsföreskrift inte följts

Se Allmänna avtalsbestämmelser Definitioner – Förklaringar, AB-DF 38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

T.4.2 Hyrbilsförsäkring

Försäkringen gäller för personbilar och lätta lastbilar som är registrerade som hyrbilar. Försäkringen omfattar egendom enligt A.3 Gemensamma villkor för kaskoskydd för brand-, stöld-, skadegörelse-, bärgning, rättsskydd för fordonet och vagnskadeförsäkring samt A.4 Brandförsäkring, A.6 Stöldförsäkring, A.7 Skadegörelse, A.9 Bärgning, A.11 Rättsskyddsförsäkring för fordonet och A.14 Vagnskadeförsäkring.

Finns vagnskadegaranti för hyrbilen omfattas hyrbilen inte av vagnskadeförsäkring.

Samtliga *försäkringstagarens* personbilar och lätta lastbilar som är registrerade i Vägtrafikregistret som hyrbilar ska vara försäkrade tillsammans med den flytande försäkringen för att full försäkring ska föreligga. Om inte samtliga hyrbilar är försäkrade svarar försäkringen enbart för den del som svarar mot förhållandet mellan hyrbilspremien för det försäkrade antalet hyrbilar och hyrbilspremien för det totala antalet registrerade hyrbilar.

T.4.2.1 Undantag

Försäkringen omfattar inte fysiska eller juridiska personer som saknar tillstånd för att bedriva uthyrningsverksamhet. Om tillstånd att bedriva uthyrningsverksamhet förverkas upphör denna försäkring att gälla samtidigt.

T.4.2.2 Glasrutförsäkring för hyrbilar (personbil och lätt lastbil)

T.4.2.2.1 Omfattning

Försäkringen gäller för skada som består i att vind, sido- eller bakruta genombrutits, spräckts eller krossats.

T.4.2.2.2 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte vid skada som skett när fordonet kolliderat, vält eller kört av vägen.

T.4.2.2.3 Självrisk

Självrisken är 10 % av *prisbasbeloppet*. Vid reparation är självrisken 100 SEK per stenskott.

T.4.2.3 Maskinskadeförsäkring för hyrbilar (personbil och lätt lastbil)

Av *försäkringsbrevet* framgår om Maskinskadeförsäkring ingår i försäkringen. Fordonet får vara högst 8 år gammalt, räknat från första registreringsdatum, och kört högst 12 000 mil. Det åvilar *försäkringstagaren* att styrka bilens ålder och antalet körda mil. Om inte *försäkringstagaren* kan visa vilken dag skadan uppstod anses händelsen ha inträffat den dag skadan anmäldes till Moderna.

T.4.2.3.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för oförutsedd skada som påverkat fordonets funktion och berört följande komponenter

- motor för fordonets framdrivning
- grenrör
- turbo/överladdningsaggregat med styrsystem
- laddluftkylare
- klimatanläggning inklusive givare och spjällmotorer
- tändsystem inklusive styr- och reglerkomponenter (inte tänd- och glödstift)
- kylsystem för motor och växellåda
- fabriksmonterat system för uppvärmning av kupé inklusive tillsatsvärmare
- startmotor
- generator samt dess styrenhet
- bränslesystem inklusive insprutningssystem och dess styrdon
- kraftöverföring
- bromsservo samt vacuum pump
- styrservoväxel inklusive pump
- styr- och reglersystem för låsningsfria bromsar
- system för aktiv styrning och parkeringshjälp
- styrelektronik för aktivt chassistabiliserings samt antisladd/spinnsystem (inte fjädrar)
- system för avgasrening (ej ljuddämpare och avgasrör)
- krockkuddesystem samt säkerhetsbälten och bältessträckare
- komfortstyrdon (exempelvis styrenhet till stol, fönster och centrallås) samt motorer till
- dessa
- kombinationsinstrument (exempelvis hastighetsmätare)
- fabriksmonterade elektroniska system för kollisionsvarning, säkerhetskommunikation, information, data, navigering samt multimedia
- torkarmotor och reglage (inte läckage) för vind- och bakruta samt regnsensorer
- parkeringsbromssystemets elektronik
- fabriksmonterade strålkastare och styrsystem inklusive givare
- elvärme i vindruta, bakruta och backspeglar
- luftfjädring – pump och bälg
- ABS – styr- och reglersystem

Ytterligare komponenter för fordon med hybriddrift eller eldrift

- batteri för drivning av fordonet men inte lågvoltbatteri
- fabriksmonterad batteriladdare i fordonet (OBC)
- system för energiåtervinning
- system för högvoltsovervakning
- högvoltskablage inklusive fordonets laddkontaktdon men inte laddkabel eller extern laddenhet
- spänningsomvandlare
- strömväxlare
- växelriktare
- kylsystem för högvoltsbatteri inklusive givare.

Försäkringen ersätter även de kostnader som uppkommer, utöver självriskan, för undersökning och demontering i syfte att fastställa om skadan ersätts av försäkringen.

T.4.2.3.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som kan ersättas genom

- A.4 Brandförsäkring
- A.6 Stöldförsäkring
- A.7 Skadegörelse
- A.14 Vagnskadeförsäkring
- skada som orsakats av
  - köld, väta eller korrosion
  - komponenter som avviker från fabrikantens utförande (till exempel genom trimning)
  - djur
- skada på
  - bränsleledningar, filter och bränsletank
  - lamellbelägg och följskador av detta
  - bromssystemets huvud- och hjulcylindrar
  - fjädringssystem
  - hjullager
  - batterier (avser inte batterier för el- och hybriddrift)
  - ljuddämpare och avgasrör
  - lyktglas
  - enbart kablar, kablage och kontaktstycken.

Försäkringen gäller inte heller för

- skada på fordonet som beror på fabrikations- eller materialfel
- hopsättning och återmontering efter undersökning och demontering i de fall skadan inte ersätts av maskinskadeförsäkringen
- skada som ska ersättas enligt lag, garanti eller annat åtagande.

T.4.2.3.3 Säkerhetsföreskrifter

- Vid användande av komponenter/programvara som avviker från bilens seriemässiga utförande, till exempel genom trimning med komponenter som inte är godkända av generalagenten/tillverkaren sätts ersättningen ned med 100 %. Kan det visas att skadan hänt oberoende av åsidosättandet av denna säkerhetsföreskrift sker ingen nedsättning.
- Bilen får inte köras så att motor och kraftöverföring utsätts för onormal påfrestning.
- Service, reparation och monteringsåtgärd ska vara fackmannamässigt utförd av auktoriserad verkstad.
- Fabrikantens anvisningar beträffande driv- och smörjmedel, service, skötsel med mera av fordonet ska följas. Kvitton på inköp eller annat serviceunderlag ska kunna uppvisas på anmodan av Moderna.

Om säkerhetsföreskrift inte följts

Se Allmänna avtalsbestämmelser Definitioner – Förklaringar, AB-DF 38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

T.4.2.3.4 Garanti för begagnade delar

Om begagnad del monteras lämnar Moderna garanti. Garantin gäller under sex månader men begränsas till 10 000 körda km. Garantifall måste omgående anmälas till Moderna. Moderna har rätt att besiktiga bilen innan reparationen påbörjas.

T.4.2.3.5 Självrisk

Självrisken är om fordonet har körts

högst 5 000 mil 10 % av *prisbasbeloppet*

högst 7 000 mil 20 % av skadekostnaden, lägst 10 % av *prisbasbeloppet*

högst 9 000 mil 30 % av skadekostnaden, lägst 10 % av *prisbasbeloppet*

högst 12 000 mil 40 % av skadekostnaden, lägst 10 % av *prisbasbeloppet*

B.1. Allmänna försäkringsvillkor fordonsklass 25 - Flytande försäkring för bilverkstad

B.1.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller enligt nedan för de fordonsslag som anges i *försäkringsbrevet*.

Försäkrade fordon

Försäkringen omfattar fordon som ägs eller leasas av annan än försäkringstagaren av i försäkringsbrevet angivet fordonsslag som är mottagna för:

- a) reparation, service, om eller tillbyggnad samt garagering.
- b) försäljningsuppdrag. Ersättning per objekt högst 150 000 SEK, och omfattningen för förmedlingsverksamhet får inte överstiga 500 000 SEK/år. Det åligger försäkringstagaren att styrka omfattningen av försäljningsverksamheten.

B.1.1.2 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

B.1.3 Försäkringsformer

Av försäkringsbrevet framgår vilka av nedan angivna försäkringsformer som ingår i avtalet.

Trafikansvarförsäkring
Kaskoförsäkring
• Brandförsäkring
• Stöldförsäkring
• Skadegörelse
• Försäkring vid reparation
• Rättsskyddsförsäkring för fordonet
Vagnskadeförsäkring

B.1.3 Bestämmelser om premieberäkning.

Uppgifter till grund för premieberäkning.

B.1.3.1 Premieberäkning

Premien är beräknad bland annat efter de uppgifter som framgår av försäkringsbrevet. Om försäkringstagaren lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter när försäkringen tecknas gäller vad som sägs i Allmänna avtalsbestämmelser, AB-DF 35 Upplyningsplikt.

B.1.3.2 Premiepåverkan vid skada

Moderna äger rätt att justera premien och eller självrisk vid skadeutbetalning. Detta sker i samband med kommande årsförfallodag.

B.1.4 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för

- fordon som försäkringstagaren mottagit i *kommission* från importör, tillverkare, återförsäljare eller generalagent
- fordon som försäkringstagaren hyrt
- fordon då det används för annat ändamål än för vilket det mottagits/lånats enligt B.1.1.b) ovan
- fordon enligt B.1.1.b) som lånats ut längre tid än 14 dagar
- fordon som används utan tillsyn av försäkringstagaren själv eller av annan person som är anställd i försäkringstagarens fordonförsäljning- och/eller reparationsrörelse. Gäller även vid provkörning.
- fordonsskador för registreringspliktigt fordon som inte är registrerat i Sverige (till exempel importerat) förrän fordonet är godkänt vid registreringsbesiktning hos svensk riksprövanstalt eller blivit typgodkänt i ett EU-land. Det innebär att fordonet har ett CoC (Certificate of Conformity). Det gäller personbilar, lastbilar, husbilar, bussar motorcyklar, mopeder, släpfordon, traktorer, truck, terrängfordon och motorredskap.
- kunders däck och fälgar som förvaras.

B.2 Trafikansvarförsäkring

Trafikansvarförsäkringen gäller enligt reglerna i Trafikskadelagen. I övrigt gäller vad som sägs i A.2 Trafikförsäkring ovan. Trafikansvar gäller för skada i den mån skadeståndsskyldighet enligt gällande rätt kan åläggas försäkringstagaren eller den, med försäkringstagarens medgivande, fört fordonet.

B.3 Kaskoförsäkring

B.3.1 Försäkrad egendom

- a) fordonet
- b) utrustning i eller på fordonet som hör till fordonet och kan anses vara normalt för ett fordon av samma slag, fabrikat och användningssätt som det försäkrade, dock ej reservdelar.

- c) avmonterad fordonsdel eller utrustning enligt b). Om annan fordonsdel eller utrustning monterats i dess ställe gäller försäkringen endast för den fordonsdel eller utrustning som är monterad.

Ljud och bildutrustning som inte ingår i fordonets standardutrustning, ingår endast om den är fast monterad och konstruerad enbart för att användas i fordonet.
Mobiltelefon ingår ej.

Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp är för fast monterad utrustning i eller på fordonet enligt b) sammanlagt högst tre *prisbasbelopp*.

Begränsning

Försäkringen gäller inte för utrustning som enligt lag är förbjuden att använda.

B.3.2 Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast *försäkringstagarens* eget ekonomiska och lagliga intresse som ägare till det försäkrade objektet.

B.3.3 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för skada

- om fordonet inte uppfyller de svenska myndighetskraven
- som skett när fordonet använts inom inhägnat tävlingsområde
- som skett under tävling med fordonet eller träning inför sådan tävling, uppvisning eller vid hastighetskörning under tävlingsliknande former
- som inträffar när fordonet körs på fruset vatten, om det inte körs på vinterväg som Trafikverket ansvarar för
- som består i slitage, förbrukning eller som orsakats av bristfälligt underhåll eller uppenbart felaktig reparationsåtgärd
- som fabrikant eller annan ansvarar för enligt lag eller som kan ersättas via garanti eller annat åtagande.

B.3.4 Säkerhetsföreskrifter

- Fordonet får inte köras av förare som saknar giltigt och erforderligt körkort eller förarbevis
- Fordonet får inte användas för övningskörning om läraren eller eleven inte uppfyller kraven för tillåten övningskörning
- Fordonet får inte köras av förare som är straffbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.
- Fordonet får inte användas om fordonet belagts med körförbud.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Om föreskrifterna inte följs kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser Definitioner – Förklaringar AB-DF, punkt 38.20.4. Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift. Istället för vad som anges där beträffande storleken på nedsättningen, minskas ersättningen i regel med 100 %.

B.4 Brandförsäkring

B.4.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada

- genom brand, brand orsakad av tredje man*, åskslag eller explosion
- på elektriska kablar genom kortslutning samt direkta följskador på elektriska komponenter.

*Med tredje man menas annan än dig själv som handlat utan ditt samtycke.

B.4.2 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för skada

- på avgassystem, däck och slangar genom brand eller explosion i dessa
- på elektrisk motor, styrdon och strömförbrukare genom brand eller kortslutning i dessa
- på grund av köld, väta eller korrosion/oxidation
- på grund av vagnskada före eller efter och i omedelbar anslutning till brandskadan. Vagnskadan kan ersättas genom vagnskadeförsäkringen.
- i samband med stöld eller tillgrepp som inträffade före brandskadan. Skadan kan ersättas genom stöldförsäkringen.

Anmärkning

- med brand avses eld som kommit lös.

- med kabel avses isolerad ledning mellan strömkälla och komponent/förbrukare.
- med kortslutning menas överledning mellan kabel och annan ledare som normalt inte är i kontakt med varandra.

B.4.3 Säkerhetsföreskrift för fordon

- Anordning som används för att ge starthjälp till, värma eller torka fordonet eller del av fordonet ska vara godkänd för detta ändamål.
- Starkströmsanordning som används i fordonet skall vara provad och godkänd.
- Fabrikantens anvisningar ska följas.
- Föreskrifter ska iakttas som myndighet utfärdat för att förhindra eller begränsa skada och som gäller för fordonet eller den lokal där fordonet i regel förvaras.
- Elektriska kablar och komponenter ska vara fackmannamässigt monterade av behörig person
- Svetsningsarbete i fordonet får endast ske om nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtagits, som friläggning och demontering av brännbart material. Brandsläckare ska finnas till hands
- Om huvudströmbrytare finns ska den brytas när fordonet lämnas.

B.4.4 Säkerhetsföreskrift för lokaler

- Av myndighet utfärdad föreskrift som meddelas i lag eller förordning som avser;
  - brandfarliga varor
  - explosiva varor
  - elektriska starkströmsanläggningar jämte tillämpningsföreskrifter, i syfte att förhindra och begränsa skada, ska tillämpas.
- Brandskydd ska utformas efter samråd med kommunens räddningschef och/ eller av Moderna.
- Tillfälliga svetsnings- och skärningsarbeten får utföras först sedan för brandskyddet ansvarig person kontrollerat arbetsplatsen och släckningsberedskapen samt utfärdat skriftligt svetsstillstånd. Arbeten i brandfarlig miljö får inte utföras utan medgivande av kommunens brandchef. Arbetsplatsen och dess omgivning ska kontrolleras efter arbetets avslutande.
- Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd efter *ordinarie arbetstid*.
- Lastbil, Traktor och motorredskap ska uppfylla de regler om brandskydd som gäller enligt Svenska Brandförsvarsförbundet – SBF 127. Bussar ska uppfylla Svenska Brandförsvarsförbundet – SBF 128.

Om säkerhetsföreskriften inte följs

Se allmänna avtalsbestämmelser 38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

B.4.5 Självrisiker

Självrisiken framgår av *försäkringsbrevet*.

B.4.6 Högsta ersättningsbelopp

Högsta ersättningsbelopp är 10 Mkr per skadetillfälle.

B.6 Stöld

B.6.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada genom stöld, tillgrepp, eller rån av fortkaffningsmedel. Vi ersätter också skador som uppstått vid försök till stöld eller tillgrepp.

Vid förlust av fordonet lämnas ersättning om det inte kommit tillrätta inom 30 dagar från det att polisanmälan och anmälan till Moderna gjorts.

För att försäkringen ska gälla utrustning enligt B.3.1.1.b) krävs att utrustningen är fast monterad i fordonet eller förvarad i fordonet. Se även B.6.3 säkerhetsföreskrifter.

B.6.2 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för skada genom

- tillgrepp av fordon eller för skada som uppkommit vid försök till sådant brott som orsakats av person som är anställd i eller av företaget
- vid bedrägeri eller försäkringsbrott.

Anmärkning

Begreppet stöld är definierat i Brottsbalken. Det innebär att någon olovligen tar något som tillhör en annan person i avsikt att till exempel behålla eller sälja det. Tillgrepp av fortkaffningsmedel innebär att någon olovligen tar fordon som tillhör annan person för att använda det, men utan avsikt att behålla eller sälja det. Om däremot någon som har tillgång

till ett fordon använder det utan lov, är det varken stöld eller tillgrepp. Det är i stället olovligt brukande, vilket innebär att någon olovligen brukar annans fordon som han redan har i sin besittning. Försäkringen gäller då inte. Av samma skäl gäller försäkringen inte heller vid bedrägeri- eller försäkringsbrott, t ex om en hyrd bil inte återlämnas.

B.6.3 Högsta ersättningsbelopp

Högsta ersättningsbelopp är 10 Mkr per skadetillfälle.

B.6.4 Säkerhetsföreskrifter fordon, nycklar mm

Låskrav

Fordonet ska vara låst med godkänt stöldskydd. I de fall det krävs att fordonet har stöldskydd enligt Transportstyrelsens bestämmelser räknas sådant stöldskydd som godkänt. Nyckel till stöldskyddet får inte förvaras i fordonet eller i omedelbar anslutning till fordonet.

Motorcykel och oregistrerad motorcykel ska vara låst med två skilda motorcykellås som är godkända av SSF (Svenska Stöldskyddsföreningen). Finns fungerande styrlås är det godkänt och bara ett ytterligare godkänt lås krävs. Om bygellås eller kättinglås används ska låsbygeln eller kättingen omsluta två av fordonets motstående ramdelar, exempelvis bada gaffelbenen.

Moped ska vara låst med två skilda mopedlås som är godkända av SSF (Stöldskyddsföreningen). Finns fungerande styrlås är det godkänt och bara ett ytterligare godkänt lås krävs.

Snöskoter terrängmotorfordon skall vara låst med styrlås om sådant finns samt med ett godkänt snöskoterlås/klass 3 kätting. När snöskoter eller terrängmotorfordon förvaras på släpvagn, ska de vara fastlåst i släpvagnen.

Släpfordon ska vara låst med godkänt kulhandskelås eller fastlåst med godkänt lås och kätting klass III.

Buss som är utrustat med tändningslås, dörrlås och/eller lås för bagageutrymme skall låsas när fordonet lämnas obemannat. Detta gäller även vid lastning och lossning. När övriga fordon lämnas skall tändningslåset låsas och nyckeln vara urtagen. Detta gäller även vid lastning och lossning.

Anmärkning. Med godkända lås avses av SSF (Svenska Stöldskyddsföreningen) godkänt lås eller låssystem.

När övriga fordon lämnas ska tändningslåset låsas och nyckeln vara urtagen. Detta gäller även vid lastning och lossning.

Förvaring av nycklar, nyckelkort eller liknande

Nyckel ska låsas in i *nyckelförvaringsenhet* i försäkrad lokal. *Nyckelförvaringsenheten* ska ha ett inbrottskydd som minst motsvarar *nyckelförvaringsenhet* klassad enligt SS 3492. Nyckelinkast ska ske i nyckelinkastskåp och hela nyckelinkastkonstruktionen tillsammans med skåpet ska uppfylla SS 3492. *Nyckelförvaringsenheten* ska monteras enligt anvisningar av tillverkaren. Nyckel till *nyckelförvaringsenheten* får inte förvaras i eller i närheten av *nyckelförvaringsenheten*. Med nyckel till *nyckelförvaringsenheten* jämföras kod till kodlås/kombinationslås. *Försäkringstagaren* måste omedelbart ändra den av tillverkaren valda kod till en av *försäkringstagaren* vald kod.

Utrustning till fordonet

Utrustning i fordonet ska vara inlåst i fordonet. Utrustning på fordonet ska vara fast monterad.

Avmonterad fordonsdel eller utrustning

Avmonterad fordonsdel eller utrustning enligt 3.1.1.c) som inte förvaras i fordonet ska vara inlåst i utrymme som endast disponeras av *försäkringstagaren*.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser, AB-DF 38:2 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

B.6.5 Säkerhetsföreskrifter för lokaler och inhägnader vid stöld efter den ordinarie arbetstidens slut

Fordon ska förvaras i *försäkringslokal* eller inhägnat område. Som lokal räknas inte plasthall, tält eller container. Samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av *försäkringstagaren* anses som en och samma försäkringslokal.

Säkerhetsföreskrifterna indelas i tre olika skyddsklasser. Skyddsklass 1 är den lägsta och skyddsklass 2 och 3 innehåller skydds krav utöver Skyddsklass 1. För bilhandel och bilverkstad gäller skyddsklass 2.

Krav på inbrottskydd för lokal motsvarande Skyddsklasskrav 2

Säkerhetsföreskrifterna gäller vid stöld- och vagnskada i samband med inbrott i lokaler eller stängslade utrymmen. Utöver vad som nedan anges gäller de föreskrifter som meddelats i särskild försäkringshandling.

Allmänt

Det grundläggande inbrottskyddet är att ha ett bra fysiskt skydd. Detta kan uppnås genom att lokalens omslutningsytor görs tillräckligt motståndskraftiga så att de är svåra att forcera.

Anordningar, produkter och konstruktioner som ingår i inbrottskyddet ska vara monterade enligt tillverkarens anvisningar, och vara i funktion.

- Lås ska vara låsta.
- Reglar ska vara reglade.

Försäkringslokalens omslutningsyta

I omslutningsytan ingår väggar, golv och tak samt dörrar, portar, luckor och fönster med tillhörande lås- och reglingsanordningar. De ingående komponenterna ska vara för sig uppfylla ställda krav.

1 Väggar, golv och tak

Samtliga väggar i omslutningsytan ska ansluta tätt till bärande konstruktion i golv och takbjälklag så att in- och överkrypning förhindras.

Väggar av sten, betong och lättbetong, eller väggar med ett utvändigt skikt av stenmaterial med tilläggsskikt, är godtagbara. Kraven gäller även för innerväggar eller skiljeväggar till annan lokal eller utrymme som hör till annan ägare eller hyresgäst eller som utgörs av allmänna utrymmen och liknande. (Se även förstärkning av vägg nedan.)

1.1 Väggar bestående av ett skikt stenmaterial

För väggar bestående av ett skikt stenmaterial krävs i skyddsklass 2 att väggar i:

- betong är minst 100 millimeter tjocka
- sten är minst 200 millimeter tjocka
- lättbetong är minst 250 millimeter tjocka.

Anmärkning

Med betong avses armerad betong i element eller platsgjuten. Med sten avses murverk av tegel, kalksandsten eller betongblock/betongmursten. Med lättbetong avses lättlastbetong (gas-, lättklinkerbetong eller motsvarande) i murblock eller element.

1.1.1 Väggar bestående av ett utvändigt skikt stenmaterial med tilläggsskikt

Väggar bestående av ett utvändigt skikt stenmaterial med invändigt tilläggsskikt av stenmaterial alternativt trä eller stålplåt godtas enligt nedan:

Väggtätskikt mot angreppssida (utsida) Minsta tjocklek i mm	Tilläggsskikt mot lokalens insida. Minsta tjocklek i mm					
	Stenmaterial			Annat material		
	Betong	Sten	Lättbetong	Trä	Plywood	Plåt
Betong 60	60	120	150	22	22	0,8
Sten 60	60	120	150	22	22	0,8
Lättbetong 100	60	120	200	30	30	1,2

Anmärkning

Stenmaterial – se avsnitt 1.1. Med trä eller plywood avses spontade brädor eller plank respektive lamellträ- eller kryssfanerskivor. Med plåt avses stålplåt eller annat plåtmaterial med motsvarande hållfasthet.

1.2 Flerskiktsväggar i annat material

För att uppfylla kraven i skyddsklass 2 ska en flerskiktsvägg (regelkonstruktion) där inget av skikten består av stenmaterial förstärkas enligt nedan.

Godtagbara sätt att förstärka en svagare vägg av till exempel träpanel, korrugerad plåt, gips eller spånskiva är att:

- mellan två inre lager byggskivor montera en stålplåt som är minst 1 millimeter tjock, eller
- montera två stycken plywoodskivor, en som är minst 12 millimeter samt en som är minst 24 millimeter tjock, på insidan om regelverket.

Stålplåt med en minsta sträckgräns av 350 N/mm² ska monteras på väggens insida mellan två plywood eller OSB skivor. Plåt och trä ska skruvas fast med kraftiga skruvar på alla sidor i reglarna och med maximalt 10 centimeter mellan fästpunkterna. Det starkaste skiktet i väggkonstruktionen ska vara innerst mot lokalen. Stålplåt skarvas med minst 50 millimeters överlapp.

Plywoodskivor ska vid montering förskjutas i förhållande till varandra så att genomgående skarvar undviks. Skarvning av plåt- eller plywoodskiva mellan reglar får inte förekomma.

Prefabricerad väggsektion ska uppfylla kraven enligt SSF 1047 (väggklass 2) – inbrottskyddande väggar.

Bjälklag, som samtidigt är golv eller tak och som utgör del av omslutningsytan, ska för att ha godtagbart inbrottskydd vara av likvärdigt utförande som gäller för vägg.

2. Dörr, port och lucka

För att uppnå ett betryggande och godtagbart inbrottskydd ska dörrar, portar, och liknande vara utförda och monterade i enlighet med tillverkarnas monteringsanvisningar. Certifierade produkter ska användas.

- Dörrar som uppfyller kraven i SSF 1078 i lägst klass 2 godtas utan förbättringar.
- Dörrar enligt SS-EN 1627 lägst RC 3 godtas.
- För dörrar som inte uppfyller kraven enligt ovan godtas en förstärkning som innebär att en gallergrind som är certifierad enligt SSF 033 alternativt SS-EN 1627 RC 4 monteras innanför den befintliga dörren. En sådan grind ska låsas med två godkända hakregellås.
- Dörrar i aluminium eller trä med en eller flera dörrspeglar förstärks med galler eller 1 millimeter stålplåt på dörrens insida för att försvåra insparkning av speglarna.
- Industriportar, som förekommer i många olika utföranden, till exempel taksjutportar, vikportar, slagportar med flera, ska uppfylla kraven i SSF 1074 klass 2. Även en förstärkning på insidan med 1 mm stålplåt eller annat utförande med motsvarande motståndskraft kan godtas. Ljusinsläpp i porten ska ha *inkrypningskydd*.

När galler eller jalousier används som enda inbrottskydd, till exempel som skydd för kundentré i köpcentrum, ska galler eller jalousi i lägst klass 2 enligt SSF 012 alternativt enligt SS-EN 1627 RC 4, användas.

Låsning av galler eller jalousi ska ske enligt vad som sägs under avsnitt 3 (Låsning av dörr, port och lucka) och avsnitt 6 (Låsning av taksjutport).

Vid krav på att grind ska finnas ska grinden uppfylla kraven i SSF 033 alternativt SS-EN 1627 RC 4.

Fästelement, kilning mm

Dörr eller grind ska vara stabilt monterad i omslutande vägg så att dörrspringan inte kan vidgas eller hela dörren eller grinden brytas loss från väggen. Kilning ska alltid finnas mellan slutbleck och vägg samt mellan gångjärn och vägg.

Det sammanlagda spelet mellan dörrblad och karm i fram- och bakkant får inte vara mer än 6 millimeter. För pardörrar, där det sammanlagda spelet mellan dörrblad och karm normalt är större än för slagdörrar, ska låsregeln ha ett tillräckligt ingrepp på minst 14 millimeter in i slutbleck i den andra dörrhalvan.

Utåtgående dörr ska ha bakkanten säkrad – se också avsnitt 4.

Ska karm fästas i vägg som består av lättbetong, lecablock eller liknande, eller som utgör en regelkonstruktion ska väggen förstärkas för att uppnå tillräcklig säkerhet i och styrka för infästning av karmen. Vägg av lättbetong ska förses vid varje fästpunkt med ”spiklask” av minst 12 millimeter tjock plywood eller motsvarande som fästes i lättbetongen med minst 4 stycken klippspik eller motsvarande fästdon.

Vägg med stålreglar ska kompletteras vid karmöppning antingen med träreglar eller med lämplig stålprofil från golv till tak, så att fästelementen (karmskruv eller motsvarande) kan förankras i tillräckligt tjockt material.

Dörr ska vara försedd med *godkänd låsenhet* enligt kraven i respektive skyddsklass.

För glasade partier gäller samma krav som för fönster (se avsnitt 13).

Igensatt dörr, port och lucka

Dörr, port eller lucka som inte används ska, som alternativ till godkänd låsning, sättas igen på sådant sätt som gör att öppning eller uppbrytning är minst lika svår som om dörren, porten eller luckan vore låst med godkänd låsenhet med bakkantssäkring. Igensättningen ska anpassas efter konstruktion och material men dörren ska vara förstärkt med minst 1 millimeter tjock stålplåt på ena sidan. För att försvåra demontering ska skruvar av envägstyp användas eller befintliga skruvspår slipas ned.

3. Låsning av dörr, port och lucka

Dörr, port och lucka ska vara låst med godkänd låsenhet, med vilket avses ett låshus med tillhörande spärrmekanism och för låsets funktion nödvändiga dörrförstärkningsbehör samt till låset hörande slutbleck, eller ett hänglås med beslag. Lås och slutbleck ska uppfylla kraven i SSF 3522 lägst klass 3.

Dörrförstärkningsbehör

Dörr ska vid låset förstärkas med dörrförstärkningsbehör som uppfyller SSF 3522 lägst klass 4. Behöret har genomgående skruv och ska monteras runt den godkända låsenheten. (Vid montering av godkänd låsenhet i en certifierad säkerhetsdörr enligt SSF 1078 klass 2 eller SS-EN 1627 RC 3 kan dörrförstärkningsbehöret uteslutas om dörren redan vid tillverkning är förstärkt kring låsurtaget.)

Säkerhetslutbleck

Slutblecket, ska uppfylla SSF 3522 klass 3. Montering ska ske enligt tillverkarens anvisningar och med i förekommande fall två snedställda skruvar in i karmen. (Vid montering av godkänd låsenhet i en certifierad säkerhetsdörr enligt SSF 1078 klass 2 eller SS-EN 1627 RC 3 kan säkerhetslutblecket uteslutas om dörren redan vid tillverkning är förstärkt kring urtaget för regeln.)

Hänglås och låsbom

Hänglås kan godtas som låsning av dörr, port eller lucka. För invändig låsning krävs ett hänglås i minst hänglåsklass 3 enligt SSF 014 samt hänglåsbeslag enligt SSF 018 klass 3, och för utvändig låsning ett hänglås i minst hänglåsklass 4 enligt SSF 014 samt hänglåsbeslag enligt SSF 018 klass 4. Hänglåsbeslaget/bommen ska vara utfört med skyddande kåpa och ha motsvarande motståndskraft mot våld som hänglåset. Beslaget/bommen ska vara så monterat, till exempel med genomgående skruv, så att det inte med lätthet kan demonteras.

4. Bakkantssäkring av utåtgående dörr, port och lucka

Bakkantssäkring ska komplettera dörrens inbrottskyddande egenskaper på gångjärnssidan. Syftet med beslaget är att förhindra att dörren enkelt kan lyftas ut. Bakkantssäkringens ingrepp ska passa med låsregelns ingrepp i karmen och ska monteras enligt tillverkarens anvisningar. Utåtgående dörr i skyddsklass 2 ska förses med minst ett bakkantsbeslag. Certifierade säkerhetsdörrar är redan vid tillverkningen försedda med bakkantssäkring.

5. Låsning av pardörr, parport och vikport

Den aktiva halvan av en pardörr eller parport ska förses med godkänd låsenhet, se avsnitt 3, vilket också gäller för gångdörr i vikport. Tillhörande slutbleck ska monteras i den inaktiva halvan liksom även nödvändiga dörrförstärkningsbehör.

Den inaktiva dörren i parport och pardörr ska låsas både till karmöverstycke och tröskel med godkända låsenheter, alternativt reglas och spärras med intygade/certifierade produkter såsom hävarmskantreglar och låsbar spanjolett.

Kantreglarnas utskjutande längd från dörrbladet och spanjolettens ingrepp i sina slutbleck ska överensstämja med låsregelns längd (20 mm), enligt SSF 3522 klass 3.

Låssets och spanjoletternas kramlor ska fästas med vagnsbult, som nitas på insidan eller från utsidan skruvas med skruv som inte kan lossas utan avsevärd svårighet, om detta inte framgår av fabrikantens monteringsanvisning.

Parport och pardörr kan också reglas och låsas med bom och hänglås. Godkända låsanordningar ska användas och för invändig placering uppfylla lägst hänglåsklass 3 enligt SSF 014 med beslag enligt SSF 018 och för utvändig placering hänglåsklass 4 enligt SSF 014 med beslag enligt SSF 018.

Beslagen som fixerar anordningen ska vara utformade så att dörren inte kan öppnas eller beslaget/bommen lyftas av när beslaget är låst. Tillverkarens monteringsanvisningar ska följas och där det inte klart framgår ska beslaget fästas exempelvis med genomgående bultar med rund skalle, typ vagnsbult som nitas från insidan eller på likvärdigt sätt.

En vikport låses från insidan genom att en utanpåliggande spanjolett med handtag förses med plattstål som svetsas på spanjolettstängan. Alternativt kan ett vinkelstål, som motsvarar kraven för hänglåsbeslag enligt SSF 018 klass 3, fästas på insidan genom svetsning, nitning eller med kraftiga skruvar/ vagnsbult enligt ovan. I båda fallen ska låsning ske med godkänt hänglås enligt avsnitt 3.

6. Låsning av taksjutport

Porten ska låsas på något av följande sätt:

- invändiga fabriksmonterade lås bestående av en skjutregel som spärras av ett cylinderlås som inte kan styras med invändigt vred
- hänglås klass 3, som hängs i borrar hål i gejder. Breda portar förses med hänglås i båda skenor
- invändigt monterat hänglåsbeslag med hänglås i klass 3.

Oavsett om elektrisk manövrering och spärrning finns ska porten låsas mekaniskt.

7. Låsning av jalusi

Jalusi ska låsas med invändigt monterat hänglås och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF 014/SSF 018 klass 3. Jalusi ska låsas med separat låsningsmekanism enligt ovan. Det är alltså inte tillräckligt med den spärrning som åstadkoms på elektrisk väg i samband med manövrering av jalousier.

8. Låsning av skjutdörr

Skjutdörr ska vara upphängd och styrd så att avlyftning och utpressning förhindras. Skjutdörrar ska låsas i fram- eller bakkant mot anslutande karm eller väggparti med godkänt hakregellås enligt SSF 3522 lägst klass 3. Den del av dörren som inte är försedd med lås ska ha motsvarande angreppsmotstånd. Om inte detta kan uppnås ska både fram- och bakkant låsas med hakregellås. Parskjutdörrar ska låsas i bakkanterna och i framkant med hakregellås.

9. Låsning av fönsterdörr

Fönsterdörr ska uppfylla kraven enligt SSF 1078 klass 2 eller SS-EN 1627 RC 3. Fönsterdörren ska vara låst med *godkänd låsenhet* enligt SSF 3522 i klass 3.

Med fönsterdörr avses terrass-, balkongdörr eller liknande, dock inte entrédörr med fönster.

10. Låsning med låsbom

Bommar ska ha följande utförande.

- Bom och beslag ska uppfylla SSF 018 Norm för hängläsbeslag klass 3 vid invändig montering respektive klass 4 vid utvändig montering.
- Lås ska uppfylla SSF 014 i hängläsklass 3 vid invändig låsning och minst hängläsklass 4 vid utvändig låsning. Bommen ska vara utförd med en skyddande kåpa över hänglåset. Kåpan ska ha motsvarande styrka som hänglåset. Beslagen som fixerar bommen ska vara väl förankrade i karm eller väggparti och i övrigt utförda så att dörr, port eller lucka inte kan öppnas eller bommen lyftas av i låst läge. Vid delad dörr, port eller lucka ska bombeslag finnas svetsade eller bultade på varje del.

11. Låsning med elmanövrerade lås/slutbleck

Vid låsning med elektromekanisk låsanläggning ska produkter som uppfyller SSF 3522 låsklass 3 användas. Montering och drift ska ske enligt kraven i SSF 210. Komplettering av ellås respektive elektriskt slutbleck ska alltid ske med motsvarande certifierade produkter, se avsnitt 3.

12. Låsning av dörr i utrymningsväg

Utrymningsdörren ska kompletteras med en godkänd låsenhet, se avsnitt 3 eller 11, som kopplas till någon för verksamheten väsentlig funktion, elektrisk upplåsningskontroll. Det kan till exempel vara belysningen eller inbrottslarmet.

För vidare info se SBF publikation - Lås och utrymningsvägar - ISBN 978-91-7144-419-6.

13. Fönsterglas, fönsterpartier och glasade partier

Fönster, fönsterpartier och glasade partier ska uppfylla kraven i SS-EN 1627 RC 2N. Glaset ska minst uppfylla kraven i SS-EN 356 P1A.

Fönsterglas och andra glasade partier ska vara i gott skick samt utförda och monterade så att de inte utan avsevärd svårighet kan lossas ur fönsterbåge, fönsterlist eller omgivande byggnadsdel.

Utvändiga fönsterlister ska vara säkrade med envägsskruvar eller på annat sätt som ger motsvarande skydd mot demontering. För isolerglasrutor godtas fackmannamässigt utförd montering med beständig fogmassa runt hela glaskanten.

Fönsterpartier är en del av en vägg uppbyggd av intill varandra sittande fönster. Ett glasparti är en del av vägg uppbyggd av intill varandra sittande, ej öppningsbara, glaselement i metallramar.

14. Låsning av öppningsbart fönster

Öppningsbart fönster ska vara stängt och invändigt reglat. Fönster beläget lägre än 4 meter till markplan eller lätt åtkomliga på annat sätt ska dessutom vara låst med godkänt fönsterlås enligt SS 3620 klass A eller ha *inkrypningskydd* enligt avsnitt 15.

Fönster kan som alternativ till låsning skruvas igen med exempelvis invändiga vinkelstål av minst 3 millimeters tjocklek och 100 millimeters längd. Dessa skruvas fast i båge och karm, normalt 2 stycken på varje långsida, dock minst en per påbörjad meter. Alternativt skruvas bågen fast direkt i karmen. Avståndet mellan skruvarna får då inte överstiga 200 millimeter. Skruvarna ska inte kunna demonteras med annat än specialverktyg.

Om fönstret sätts igen på annat sätt ska igensättningen ha samma hållfasthet som väggen som det sitter i.

Delade fönster (flerlufts-fönster) kan spärras med hjälp av koppelskruv eller liknande genom fönstrets mittpost. Antalet skruvar anpassas till fönstrets storlek, dock lägst två skruvar per fönsterbåge.

15. Inkrypningskydd

I skyddsklass 2 är *inkrypningskydd* ett alternativ till fönsterlås. *Inkrypningskydd* ska monteras invändigt enligt tillverkarens anvisningar i vägg, karm eller dörrblad. All fastsättning ska vara sådan att demontering inte kan göras från utsidan utan avsevärd svårighet. Öppningsbart *inkrypningskydd* ska låsas med *godkänd låsenhet*.

Inkrypningskydd ska uppfylla kraven för:

- galler enligt SSF 012 klass 3 alternativt SS-EN 1627 RC 4
- laminerat glas enligt SS-EN 356 P7B
- polykarbonat enligt SS-EN 356 P7B alternativt SSF 1085 klass 3.

Stoppbom

Ventilationsfönster ovanför dörr ska om det är öppningsbart skyddas med stoppbom som förhindrar att fönstret kan öppnas mer än 15 centimeter. Bommen ska vara av plattstål med en lägsta dimension av 10 x 50 millimeter eller likvärdigt. För större fönster anpassas dimensionen efter storleken. Infästningen ska anpassas till fönsterramens och väggens konstruktion. Skruvskallar/muttrar säkras mot demontering genom svetsloppa, nedslipning eller på likvärdigt sätt. Alternativt används skruvar av envägstyp så att demontering försvåras.

16. Brandventilator

Finns brandventilator som är belägen lägre än 4 meter över mark eller på annat sätt är lättåtkomlig ska den vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig reglingsanordning och ha inkrypningskydd som uppfyller SSF 012 klass 3 alternativt SS-EN 1627 RC 4.

17. Andra öppningar

Finns andra oskyddade öppningar i omslutningsytan, till exempel ventilationskanal eller ventilationsöppning som är större än 15 x 30 centimeter ska de ha inkrypningskydd i lägst klass 3 enligt SSF 012 alternativt SS-EN 1627 RC 4 Inhägnat utomhusutrymme

Inhägnat utomhusområde

Område där den försäkrade egendomen förvaras ska vara omslutet av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera) som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvårar bortförandet av stöldgods.

Inhägnaden ska bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 meter hög, varav de översta 0,2 meter utgörs av minst två rader taggtråd. Inhägningen ska anslutas så nära till marken att inkrypning under inhägnaden förhindras. Inhägningens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera ska vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt. Stängsel och vägg

Exempel på godtagbart utförande av stängsel och vägg är:

- Flätverksstängsel av minst tre mm tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50x50 mm
- Vägg av trä minst 25 mm tjock
- Vägg av stålplåt minst 1 mm tjock.

Grind, port och dörr

Grind, port och dörr ska fylla samma krav på skydd mot inbrott som stängsel och vägg enligt ovan. Vid gångjärnen ska det finnas spärranordning som förhindrar avlyftning av grind i stängt läge.

Låsning av grind, port och dörr

Grind, port och dörr ska var låst med en *godkänd låsenhet* enligt SSF 200. Grind, port och dörr anses inte som låst om nyckeln lämnats kvar i låset.

Om säkerhetsföreskriften inte följs

Ersättningen kan minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser, AB-DF 38:20 Påföljd vid äsidosättande av säkerhetsföreskrift.

B.6.6 Självrisiker

Självrisiken framgår av *försäkringsbrevet*.

B.7 Skadegörelse

B.7.1 Omfattning

Kaskoförsäkringen gäller även för skada som uppkommit på fordonet genom skadegörelse av tredje man. För fordon med gällande vagnskadegaranti gäller försäkringen enbart för självrisiken på vagnskadegarantin.

Inträffad skada ska polisanmälans.

B.7.2 Självrisk

Självrisiken är densamma som gäller för stöldförsäkringen enligt *försäkringsbrevet*.

B.7.3 Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp 10 Mkr per skadetillfälle.

B.9 Försäkring vid reparation

Försäkringsförsäkring ingår i flytande försäkring som minst omfattar halvförsäkring.

B.9.1 Omfattning

Försäkringen gäller för fordon som mottagits för reparation och som försäkrats under tiden då *försäkringstagaren* lämnat fordonet till annan företagare för åtgärd som har samband med reparation (till exempel lackering, rekonditionering).

B.9.2 Undantag

Försäkringen gäller inte om fordonet försäkrats av *försäkringstagaren* eller hans anställda.

Vid försäkring av kundfordon som överlämnats till annan företagare i samband med reparation ska polisintyg bifogas skadeanmälan.

Förlust av fordon ersätts om fordonet inte har kommit tillrätta inom 30 dagar efter den dag Moderna fick skriftlig skadeanmälan.

Inträffad skada ska polisanmälas.

B.9.3 Högsta ersättningsbelopp

Högsta ersättningsbelopp är totalt 10 Mkr per skadetillfälle.

B.9.4 Självrisk

Självrisken framgår av *försäkringsbrevet*.

B.11 Rättsskyddsförsäkring för fordonet

B.11.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för det försäkrade fordonets ägare, brukare och förare (*de försäkrade*) i denna deras egenskap. Försäkringen gäller inte för den som brukat fordonet utan lov.

B.11.2 När försäkringen gäller

Rättsskydd lämnas om försäkringen varit i kraft när de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket eller misstanken om brott inträffade och det inte gått längre tid än 10 år.

B.11.3 Var försäkringen gäller

För att försäkringen ska gälla ska anspråket eller misstanken om brott ha sin grund i händelse eller omständighet som har inträffat inom försäkringens giltighetsområde, Gröna Kort-området.

B.11.4 Vad försäkringen gäller för

B.11.4.1 Tvister

Försäkringen gäller för tvist som kan provas som tvistemål av allmän domstol. Försäkringen gäller också i resningsmål, om resning beviljas. Försäkringen gäller även för tvist angående skadestånd som provas inom ramen för brottmål, där *den försäkrade* är målsägande.

Försäkringen gäller också för skiljeförfarande i sådan tvist som anges i första stycket, dock omfattas inte ersättning till skiljemännen.

Anmärkning

Tvist anses uppstå vid den tidpunkt när en part helt eller delvis avisat ett framställt krav.

B.11.4.2 Brottmål

Försäkringen gäller för brottmål om *den försäkrade* misstänks eller åtalas för

- brott för vilket inte stadgas strängare straff än böter
- vållande till annans död
- vållande till kroppsskada eller sjukdom

Kan *försäkrad*, som åtalas för grov vårdslöshet i trafik, grovt vållande till annans död, grovt vållande till kroppsskada eller sjukdom, genom dom som vunnit laga kraft, visa att brottet inte bedömts som grovt, gäller försäkringen.

B.11.5 Vilka kostnader försäkringen ersätter

Genom försäkringen ersätts nödvändiga och skäliga kostnader från det att tvist uppstått eller brottsmisstanke delgivits *försäkrad* och som *försäkrad* inte kan få betalda av motpart, staten eller annan.

Försäkringen ersätter

- ombudsarvode för skäligen tidsåtgång och högst enligt den timkostnadsnorm som regeringen fastställer vid ersättning till rättshjälpsbiträde enligt Rättshjälpslagen. Tvist eller mål som handläggs utanför Norden ersätts med nödvändiga och skäliga kostnader. Ersättningen betalas till ombudet.
- kostnader för utredning som anskaffats före rättegång och efter det att tvist uppstått, förutsatt att utredningen beställts av ombudet
- kostnader för bevisning i rättegång och skiljeförfarande
- expeditionskostnader i domstol
- rättegångskostnader som *den försäkrade* ålagts att betala till motpart eller staten efter domstolsprövning eller skiljeförfarande
- rättegångskostnader som *den försäkrade* vid förlikning eller återkallelse av talan åtagit sig att betala till motpart under förutsättning att *den försäkrade* gör det uppenbart att domstolen skulle ha ålagt *den försäkrade* att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten hade prövats.
- Kostnader för skiljeförfarande – både den försäkrades egna och sådana som han förpliktigas utge – med undantag för ersättning till skiljemännen.

B.11.6 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för tvist

- där värdet av vad som yrkas är lägre än 50% av prisbasbeloppet och därmed ska handläggas enligt reglerna i 1 kap 3 d § rättegångsbalken (så kallade småmål). Dessa undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.
- som avser fordran eller annat anspråk på grund av yrkesmässig uthyrning av fordonet, där *den försäkrade* inte försäkrat yrkesmässig uthyrning av fordon
- där *försäkrad* är kändepart och tvisten ska handläggas enligt Lagen om grupprättegång
- som har samband med äktenskapskillnad, upplösning av partnerskap eller samboförhållande, oavsett vad tvisten gäller och när den uppkommer.
- där *den försäkrade* inte har befogat intresse av att få sin sak prövad.
- som uppkommit mellan företag eller inom samma koncern eller mellan delägare som omfattas av detta försäkringsavtal.
- som gäller personskadereglering så länge ersättning för ombudskostnaderna kan lämnas genom trafikförsäkringen
- som gäller skadestånd eller annat anspråk på grund av brottslig gärning där kostnaderna för brottmål inte kan ersättas enligt punkten B.11.4.2 och denna punkt
- eller förundersökning och brottmål där misstanke eller åtal avser
  - hastighetsöverträdelse enligt Trafikförordningen
  - körning mot rött ljus enligt Trafikförordningen
  - brott för vilket stadgas strängare straff än böter, t e x rattfylleri
  - olovlig körning

B 11.7 Vilka kostnader försäkringen inte ersätter

- Ombudskostnader som uppkommer innan tvist uppstått eller du delgivits misstanke om eller åtalats för brott
- eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle eller andra omkostnader för *den försäkrade*
- verkställighet av dom, beslut eller avtal.
- ersättning till skiljemän
- ombudskostnader som får anses ingå i skadestånd som tillerkänts *försäkrad*

B 11.8 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte heller merkostnader som kan uppstå genom att *den försäkrade*

- anlitar flera ombud eller byter ombud
- anlitar annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till orten där verksamheten bedrivs eller ärendets natur
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

B.11.9 Självrisk och högsta ersättningsbelopp

Självrisken framgår av *försäkringsbrevet*. Genom försäkringen betalar vi vid varje tvist högst fyra *prisbasbelopp* (inklusive mervärdesskatt).

Om flera tvister uppkommer ska dessa räknas som en tvist,

- om de enligt 14 kapitlet rättegångsbalken handläggs eller skulle ha kunnat handläggas gemensamt i en rättegång vid domstol, även om de handläggs som olika mål vid ett eller flera tillfällen
- om yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.

Om *försäkrad* delges misstanke för flera brott och åtal för dessa brott väcks samtidigt gäller försäkringen med ett försäkringsbelopp.

B.11.10 Åtgärder vid tvist

B.11.10.1 Ombud

För att försäkringen ska gälla måste *den försäkrade* anlita ombud som företräder *den försäkrade* i förhandlingar och rättegång.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till tvistens beskaffenhet, omfattning och den ort som *den försäkrade* är bosatt eller orten där tvisten eller brottet är föremål för prövning. Ombudet ska antingen vara

- ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot
- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

Ombudet, Moderna Försäkringar och *den försäkrade* har rätt att begära prövning av ombudets lämplighet (POL) hos Svensk Försäkring. Nämndens beslut är endast rådgivande.

Vid tvist gällande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader mellan ombud som är ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot samt Moderna Försäkringar ska prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden hos Svensk Försäkring. Ombudet och Moderna Försäkringar förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Övriga ombud och *försäkrad* har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader i Nämnden för Rättsskyddsfrågor hos Svensk Försäkring. Ombudet och *försäkrad* förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner - Förklaringar, AB-DF, punkt 43.

B.14 Vagnskadeförsäkring

B.14.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller vid skada genom trafikolycka eller annan yttre olyckshändelse. Försäkringen gäller även för vid skada som uppstått under transport på annat transportmedel.

B.14.2 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte vid skada

- på fordonssdel med konstruktions-, fabrikations- eller materialfel, om skadan orsakats av felet
- som består i slitage eller kan hänföras till bristfälligt underhåll
- som orsakats genom rost, frätning, köld, väta eller fukt. Skada som uppstått som en direkt och omedelbar följd av händelse som anges i B.14.1 betalas dock.
- som är ersättningsbar genom B.4 Brandförsäkring, B.6 Stöldförsäkring eller B.7 Skadegörelse.
- om vagnskadegaranti finns.

B.14.3 Säkerhetsföreskrifter

- Bestämmelser som meddelats i lag eller författning eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada ska följas.
- Fordonets maximala drag- och lastvikt får inte överstigas
- Innan fordonet används från eller transporteras på båt, pråm eller liknande farkost ska föraren förvissa sig om att farkosten har tillräcklig bärighet och att fordonet är tillfredställande förankrat i farkosten.
- Fordonet får inte användas under förhållanden som innebär onormal påfrestning för fordonet.
- Gällande bestämmelser för kör och vilotider ska följas.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller utebli enligt Allmänna avtalsbestämmelser 38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

B.14.3 Självrisiker

Självrisiken framgår av *försäkringsbrevet*.

B.14.3.1 Höjdedsskada

En extra självrisik om 50 % av *prisbasbeloppet* tillkommer vid vagnskada som uppstått genom att fordon eller tillkopplat släpfordon varit för högt med hänsyn till förhållandena där det framfördes eller drogs, (till exempel på grund av bro, hängande anordningar, och tak).

B.14.3.2 Kör- och Vilotidsregler

Vid skada som uppstått genom att föraren brutit mot gällande arbetstidsregler, vilotidsregler eller kör- och vilotidsregler tillkommer en extra självrisk utöver vald vagnskadesjälvrisk. Denna är 50 % av *prisbasbeloppet* vid varje skada.

B.14.3.3 Ungdomssjälvrisk

Utöver den ordinarie självriskén gäller vagnskadeförsäkringen med en extra självrisk på fem % av *prisbasbeloppet* om föraren var under 24 år när skadan inträffade.

B.14.3 Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp är 10 Mkr per skadetillfälle.

C.1 Ersättnings- och värderingsregler

C.1.1 Värderingsregler

Ersättning lämnas med högst det belopp som motsvarar skadan, värderad till nedanstående värderingsregler. Försäkringen ersätter ekonomisk förlust enligt nedanstående regler. Förlust eller annan olägenhet av att egendomen inte har kunnat användas ersätts inte.

Affektionsvärde eller annat värde av personlig natur ersätts inte heller.

Moderna har rätt att avgöra om en skada ska ersättas kontant eller repareras samt reparationsmetod eller ersättas med närmast motsvarande egendom.

Moderna har också rätt att avgöra var egendomen ska inköpas eller repareras. Moderna övertar äganderätten till all förlorad egendom som vi ersatt. *Försäkringstagaren* ska själv som ägare till fordonet efter vårt medgivande beordra reparation och godkänna eller reklamera utfört arbete.

Begagnade originaldelar ska om så är möjligt användas. Skadade plastdetaljer ska repareras om så är möjligt.

Vid förlust av försäkrat föremål åligger det *försäkringstagaren* att styrka såväl ägarskap till det förlorade föremålet som vad det är värt och hur gammalt det är. Skadade föremål ska under skaderegleringstiden hållas tillgängliga för eventuell besiktning.

Skada ersätts inte med högre belopp än som svarar mot *försäkringstagarens* förlust, dock högst kan fordonets marknadsvärde ersättas. Handelsvinsten ersätts inte.

Om fordonet i förhållande till dess värde inte är lönsamt att reparera eller om det inte kommit tillräta efter stöld värderar vi fordonet inklusive utrustning enligt punkt A och B 3.1.1 Från denna regel görs avsteg enligt nästa stycke.

Avskrivningsregler för viss utrustning

Ljud- och bildutrustning, batterier, lättmetallfälgar med mera. Avskrivning i procent

Föremål	<1år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år
ljud- och bildutrustning	0	10	20	30	40	50	60	80	80
navigationsutrustning	0	10	20	30	40	50	60	80	80
bilbatterier	0	20	40	60	80	80	100	100	100
batteri till elfordon	0	20	40	75	100	100	100	100	100
lättmetallfälgar	0	10	10	15	25	50	70	80	80
vinterdäck*)	0	10	30	50	80	80	80	80	80
Kapell**)	0	0	0	15	30	50	60	70	80

*) Förutsätter att däcken är i funktionsdugligt skick och uppfyller de lagliga krav som gäller däck.

**Förutsätter att kapellet är i funktionsdugligt skick.

Däck. Avskrivning i procent

Körda mil	Standarddäck*)	lågprofildäck, 60 profil och lägre*)
högst 500	0	0
501–1 000	10	10
1 001–2 000	20	20
2 001–3 000	30	40
3 001–4 000	50	60
4 001–5 000	70	80
över 5 001	80	100

*) Förutsätter att däcken är i funktionsdugligt skick och uppfyller de lagliga krav som gäller däck.

C.1.2 Vad Moderna inte ersätter

- kostnad för förbättring eller förändring av fordonet, som gjorts i samband med att skada reparerats
- merkostnad som beror på att bolagets anvisningar om inköpsställe inte inhämtats eller följts.
- eventuell värdeminskning efter reparation på grund av skada
- merkostnad genom reparationsarbete på övertid eller genom att reservdelar fraktats på annat sätt än med sedvanligt transportmedel, om inte bolaget särskilt godkänt merkostnaden.
- ersättning för normalt slitage eller värdeminskning på grund av att fordonet brukats i samband med stöld eller tillgrepp. För fabriksnya fordon kan ersättning betalas ut om fordonet i samband med tillgreppet körts mer än 50 mil räknat från mätarställningens kilometertal vid tillgreppet.
- mervärdesskatt när *försäkringstagaren* är redovisningskyldig för sådan skatt.
- merkostnad på grund av att skadad egendom ersätts med ny egendom.
- kostnader för lackering, foliering eller stripes som inte motsvarar den som fordonet hade i det seriemässiga utförandet.

Kostnad för det egna företagens varumärkes - eller mönsterskyddade firmasymbol och för reklamtext för det egna företaget betalas dock, men högst med 1 *prisbasbelopp*.

Kostnad för annans varumärkes eller mönsterskyddade firmasymbol ersätts om det finns skriftligt avtal om att denna ska finnas på fordonet, men högst med 1 *prisbasbelopp*. Kostnader för motivlack, randning, dimning/flera färger, foliering eller stripes betalas dock, men högst med 1 *prisbasbelopp*.

C.1.3 Bärgning och hämtning

Om skada är ersättningsbar ur försäkringen, ersätts också nödvändig bärgning till närmaste verkstad som kan reparera. Vid skada utomlands betalar vi även transport till närmaste verkstad i Sverige som kan reparera, om vi anser att sådan transport är nödvändig. Efter stöld eller tillgrepp ersätter vi skäliga kostnader för att hämta fordonet. Finns särskilda skäl kan vi hämta fordonet. Moderna avgör om transport till fordonets hemort eller till annan ort ska betalas.

C.1.4 Äganderätten till ersatt egendom

Moderna övertar äganderätten till fordonet eller delar som ersatts, om inte annat överenskommit.

Definitioner – Förklaringar

Med tillägg till Allmänna Bestämmelser och Definitioner – Förklaringar AB-DF gäller följande:

Antal fordonsår

Summan av antalet dagar som varje fordon (ej avställt) varit i trafik dividerat med 365 dagar/år.

Fordonsklasser

Den indelning i grupper av fordon som Moderna tillämpar.

Försäljningsuppdrag

Det värde fordonsverkstaden ansvarar för kunders fordon under ett försäkringsår.

Kommission

Med *kommission* menas här, då *försäkringstagaren* från tillverkare, generalagent och återförsäljare tagit emot fordon för försäljning i eget namn utan att äganderätten övergår till *försäkringstagaren*.

Nyckelförvaringsenhet

Förvaring och hantering av nycklar, nyckelkort eller liknande ska ske i lägst SS 3492 klassad *nyckelförvaringsenhet*.

Ordinarie arbetstid

Med *ordinarie arbetstid* avses tid under vilket företaget håller öppet för kunden.

Kontakt och omprövning

Modernas målsättning är nöjda kunder och det är värdefullt för oss att få ta del av dina synpunkter, oavsett om du är nöjd eller anser att det finns områden där vi kan bli bättre. Vår förhoppning är att ditt ärende ska kunna klaras upp genom en dialog mellan oss.

I första hand

Om du inte är nöjd med beslutet i ett ärende eller hur ärendet blivit hanterat ber vi dig vända dig till den som handlagt ärendet.

Telefon dygnet runt: 0200-21 21 20

E-mail: skador-foretagmotor@modernaforsakringar.se

Adress Moderna Försäkringar, FE 374, 106 56 Stockholm.

För att så snabbt som möjligt kunna hjälpa till med klagomålet, vänligen ange namn, skadenummer eller organisationsnummer samt vad du är missnöjd med. Har du kompletterande information eller underlag som avdelningen inte tagit del av tidigare ber vi dig även att skicka med detta.

I andra hand

Vi rekommenderar att du i första hand följer anvisningarna enligt ovan; det är ofta tillräckligt för att situationen ska klaras upp. Om du inte är nöjd med vårt beslut kan du begära en prövning av ditt ärende i Moderna Försäkringars Överprövningsnämnd genom att vända dig till Klagomålsansvarig. Vi ber dig beskriva vad du anser är fel i beslutet samt ange namn och skadenummer.

Du når Klagomålsansvarig genom att mejla:

klagomalsansvarig@modernaforsakringar.se

Vill du hellre skriva ett brev är adressen:

Moderna Försäkringar, Klagomålsansvarig, Box 7830, 103 98 Stockholm.

Moderna Försäkringars Överprövningsnämnd

Nämnden är fristående från skade- och säljorganisationen och består av en jurist som är ordförande och en Kundombudsman. Nämnden prövar både konsument- och företagsärenden och sammanträder ungefär varannan vecka. Du kan inte personligen närvara vid nämndsammanträdet men Kundombudsmannen har till uppgift att ta till vara dina intressen och framföra dina synpunkter. De flesta ärenden kan prövas av nämnden men det finns några undantag, till exempel ärenden som inte först har omprövats på berörd avdelning och klagomål som inkommit mer än ett år efter att Moderna Försäkringar meddelat slutligt beslut i ärendet. Om du vill få ett ärende prövat av nämnden, kontakta Klagomålsansvarig. Prövningen är kostnadsfri.

Domstol

Det finns även möjlighet att väcka talan i allmän domstol.se www.domstol.se.

Rättsskydd vid tvist mot Moderna Försäkringar

Om du har en försäkring som innehåller ett rättsskyddsmoment kan detta rättsskydd även komma att gälla vid en tvist mot oss. Rättsskyddsförsäkringen gäller under de förutsättningar som framgår av försäkringsvillkoren. Du måste särskilt ansöka om rättsskydd i det bolag där du har en rättsskyddsförsäkring.